

Siniša Vuković
Split

PETRONIMIJA SELACA

UDK: 811.163.42'276.6:679.8>(497.583Selca)

Rukopis primljen za tisak 1. 12. 2022.

Stručni članak
Professional paper

Rad obuhvaća kompletan inventar leksičkih jedinica koje se odnose na zanate povezane uz djelatnosti s kamenom, a pripadaju organskom govoru čakavskog jezika iz Selaca na otoku Braču. Obuhvaćena je terminologija u rasponu od berbe stijene u kamenolomu, cijepanja blokova, klesanja kvadara, do načina gradnje i ugradbe. Glosarij sadrži sve vrste riječi koje se u rečenoj djelatnosti pojavljuju: i pridjeve koji opisuju pojedino stanje, i imenice koje determiniraju određeni pojam, i glagole koji prikazuju samu radnju. Uvrštena je također i onomastička građa koja, uz pokoji nadimak, donosi i ime toponima na kojem je otvoren kamenolom, ili ime samoga kamenoloma. U svakoj pojedinoj natuknici sadržani su svi semantički stratumi u hijerarhiji značenjâ iste.

Ključne riječi: *Selca, kamenolom, petronimija, leksik, nono*

U ovom glosariju nalazi se nešto manje od 1000 lemâ koje se odnose na petronimijsku terminologiju, što će reći da on obuhvaća sav dostupan inventar vezan uz tradiciju rada s kamenom u mojim bračkim Selcima. Dugo već planiram objaviti rad ove vrste, kao posvetu mojem nonotu imenom Anđelko Vuković – Suho, koji je bio neposredni berač kamena, njegov obrađivač i, sasvim konkretno, s tim vlastitim rukama ubranim kamenom i graditelj naše obiteljske kuće na Braču. Nono Anđelko je od brijega u pašarinu odvalio fetu, rascijepio ju na blokove, pa je onda te kamene gromade dalje svodio do veličine skaline ili facade, jerte ili praga...

Kroz maglu se sjećam nonotovog rada u kamenolomu, petradi, ali se vrlo živo sjećam i njegovih dolazaka kući nakon posla, u modrom trlišu. Zbog složenosti

uvjeta na radu te nekoliko ružnih ozljeda zadobivenih tijekom tih desetljeća, ipak je nono bio otišao u prijevremenu invalidsku penziju. Jednom stradala kičma svakodnevno je podsjećala na lezije i frakture, a šavovi od šivanja na tjemenoj čeli (koje sam ja kao dijete zvao: tračnicama vlaka), bili su mi jasan znak u kolikoj je mjeri rabotanje u kavi bilo izloženo izravnim smrtnim rizicima. Brata svoje žene, moje none Zorke, nono je u sasvim filmskoj sceni bio spasio od sigurne pogibije, kad ga je u zadnji čas zgrabio za zapešće dok je ovaj već bio na putu da se nakon pada razbije dolje niz liticu napodan kamenoloma... Stoga razumijem nonotovu rečenicu koju sam zapamtio kao dječarac, čuvši ga kako je nekome izgovara misleći na mene: »Rađe bi ga u greb pokopa, vengo ga posla u vodu u petradu!« (Mislio je nono na gater, rezač što uspomoć pravocrtno krećuće pile i vode reže kameni blok na ploče.)

Sjećam se i s kolikom je lakoćom nono u dvoru dubao korita za kokoši i kuniće, vješto rukujući puntaluroom i macolom, ostavljajući iza sebe te kamene nekoć uporabne predmete, danas suvenire. Sve je na našoj kući, svu našu kuću u Selcima, nono Anđelko svojim rukama, i alatima u njima, sam učinio. Posve doslovce: u petradi je ubrao kamen, obradio ga zatim svevši ga na potrebnu mjeru, te ga postavio konačno na mjesto pri gradnji gdje se i dandanas nalazi.

Sve su to jasni razlozi zbog kojih sam imao želju iz mojega *Ričnička sēlaščkēga gōvora* (Split, 2001.) izlučiti sav asortiman petronimijske leksičke građe, te u ovaj glosarij udjenuti i one besjede koje sam zabilježio u dva desetljeća dugom interregnumu po tiskanju rečenoga dicionara. I, naravno, posvetiti sve ovo uspomeni na mojega nonota Anđelkota i njegov trud. A posredno i svim onim trudbenicima koji su na ovako opaki i bespoštedno teški način zarađivali za kruh i prehranjivanje vlastite obitelji...

Nimalo slučajno, pri izdvajanju ovih specijalističkih glosa iz ukupnosti idioma selačkoga govora, odlučio sam se prinijeti ovdje ama baš sva značenja pojedine natuknice, eda bih zainteresiranom čitatelju i neslučajnom namjerniku stubokom podao cjelokupni kontekst semantičkog polja u kojem se dotična besjeda i ostvaruje. Nisam htio okljaštriti to značenjsko lingvističko područje navođenjem isključivo onoga stratuma što ima ocrtati tek usko petronimijsko javljanje konkretnoga termina, već mi je htijenje pri izradi ovoga glosarija bilo izručivanje kompletnoga dicionarskog dosega svake od jedinica u prezentiranoj sveobuhvatnosti istraživanja. Smatram kako se jedino na taj način može točno izučavati svaki od pojmova na ispravan leksikološki način, krećući se u svim jezičnim smjerovima podjednako validno: počam od polaznih etimoloških artefakata do onih najposljednjih semantičkih.

Stratifikacija ovdje priložene terminologije može se stupnjevati na način da se zasebno izluče: vrste kamenova i njihovih svojstava, načini kojima se oni beru i obrađuju, alati koji su za to nužni, postupci inih zanatlija kojima se isti alati odr-

žavaju ili obnavljaju; imena kamenolomâ i ostale petronimijom motivirane onomastičke građe, poput nadimaka; zatim, građevinski materijal i način gradnje kuća, vrste građevina od kamena s vezivom ili tehnikom suhozida...

U nedostatku vremena za pisanje ozbiljnije studije prije predaje rukopisa za tisak, koja bi imala biti uvodnikom ovom glosariju, u ovom radu ograničio sam se na evidenciju konkretne građe. Kako mi je (iz spomenutih i emocionalnih i sentimentalnih razloga) posao oko selačke petronimije odavno bio zacrtan u vlastitim planovima, kanim ovoj temi u bliskoj budućnosti pokloniti kudikamo veću pomnju. Pa ovoj polazišnoj placenti dodati i svedalmatinsku komponentu, nastavivši na nju i komparativnu leksičku građu iz inih govora gdje je kamenarstvo imalo bogatu tradiciju bavljenja njime od branja do obrade (Pučišća na Braču, Korčula i Lumbarda na Korčuli...). Baštinska niša dalmatinskoga pamćenja takvu jednu monografiju svakako zavrjeđuje.

Kratice:

adj. – pridjev; **adv.** – prilog; **augm.** – augmentativ, uvećanica; **conj.** – veznik; **dem.** – deminutiv, umanjenica; **elipt. imper.** – eliptični imperativ; **excl.** – eksklamacija, uzvik; **f.** – ženski rod, femininum; **fig.** – figurativno, preneseno značenje; **impf.** – imperfektivni, nesvršeni glagol; **m.** – muški rod, maskulinum; **n.** – srednji rod, neutrum; **nes. part.** – nesamostalna čestica; **num.** – broj; **pf.** – perfektivni, svršeni glagol; **pl. tant.** – pluralia tantum; **praepos.** – prijedlog; **uzr.** – uzrečica; **v.** – vidi.

– A –

acâl, -a m. – legura željeza s nekima drugim metalima, odnosno željezo u koje je posebnim postupkom dodan ugljik, čelik. Od njega su izrađene brojne alatke koje se koriste u kovačkoj radionici, klesarstvu i sl.; **lîma i acâl** – uzr. koja se koristi za dvojicu prijatelja koji se jako dobro slažu
acalân, -a -o adj. – koji je ojačan čelikom, očeličen; **acalâno orùde** – alat koji je ojačan čelikom

acalât, -ân pf. – kovanjem ojačati kkvu željeznu alatku, iskaliti, iščeličiti;
acalât litò – čelikom ojačati dlijeto
acalāvânje, -a n. – postupak kojim se u kovačkoj radionici na željezne alate dodaje čelik u svrhu ojačavanja, čeličenje
acalāvât, -âjen impf. – kovanjem ojačavati kakav željezni alat, čeličiti, kaliti; usp. **acalât**
afilo, adv. – tako da je ravno, glatko, npr. *čelò* (v.) od kamene stepenice

Ändrice petrâda, Ändrice petrâde f. – kamenolom na toponimu *Svëti Mikùla* (v.)

arganèl, -a m. – tanki konopac, konopčić; usp. **špâg** i **kavadefëro**

arhitrâv, -a m. – gornji *prâg* (v.) na vratima ili prozoru, nadvratnik. Važno je napomenuti da mu je naličje ugrubo obrađeno, a da se s obje strane oslanja na kamene kvadre sa strane. Ukoliko se ovakav komad naslanja na *jërte* (v.), tada se jednostavno naziva – *prâg*

ârk, -a m. – v. **völat**

armadûra, -e f. – drvena konstrukcija sa čeličnim nosačima koja služi u građevinarstvu ili zidarstvu, skela; usp. **šälüng**

armân, -a -o adj. – koji je pripremljen za građevinske radove, zgotovljen, npr. kalup za nalijevanje zidova; 2. spreman, pripravan; isto i **šälovân**

armâno, adv. – tako da je pripremljeno za građevinske radove, dogotovljeno; tako da je spremno, pripravno. Isto i **šälovâno**

armät, -ân pf. – pripremiti drvenu konstrukciju koja služi kao kalup

za budući zid, učvrstiti oplatu; **ä ste armäli?** – jeste li pripremili skelu?; fig. – osigurati, učvrstiti; 2. biti spreman, pripremiti se, npr. za putovanje; isto i **šälovat**

armävânje, -a n. – pripremanje drvene oplata za nalijevanje betonskih zidova; 2. spremanje, pripremanje, npr. potrebnih stvari za put; isto i **šälovânje**

armävät, -äjén impf. – pripremati drvenu skelu u građevinarstvu; usp. **armät**; 2. spremati se za putovanje, pripremati se; isto i **šälovät**

ârti, -ih (ärät) n. – pribor za rad, oruđe; usp. **ordënje**; 2. ribarski pribor, oruđe za ribolov; 3. potrepštine, sitnice

asfälat, -älta m. – smjesa šodera i katrana kojima se prekrivaju ceste, asfalt

asfaltîrân, -a -o adj. – koji je prekriven asfaltom (o cesti)

asfaltîrâno, adv. – tako da je prekriveno asfaltom (o cesti)

asfaltîrânje, -a n. – prekrivanje asfaltom (o cesti)

asfaltîrät, -îrân pf. i impf. – prekriti asfaltom, asfaltirati (o cesti)

– B –

bäcät, -ân impf. – nalijevati betonsku ploču; **bäčili su betönsku plöču** – učinili su betonsku ploču

bačân, -a -o adj. – v. **izbačân**

bačânje, -a n. – obrađivanje kamene površine pomoću *bućârde* (v.)

bačät, -ân impf. – obrađivati kamenu površinu sa *bućârdön* (v.); **bačân vü**

facâdu – ukrašavam ovaj kvadar. Isto i **štökovat**

bäčva, -e f. – oveća metalna posuda ispunjena sitnim kamenjem, koja klesarima služi kao podloga za ručnu obradu kamena

badilö, -ä n. – vrsta lopate čija je plitica nešto šira od obične i nije izrazito zaobljenih krajeva

bāger, -a m. – stroj kojim se u građevinarstvu čisti teren prije kopanja temelja, gliboder, jaružalo; usp. **būldožer** i **utovarivāč**

bākanda, -e f. – v. **còkula**

balatūra, -e f. – v. **sulār**

balaūštra, -e f. – kamena ograda na balkonu ili terasi, balustrada, plutej, pergola. Najčešće se nalazi na balkonu, ali i na kamenim stepenicama kao ograda i rukohvat. Čine ju *pòklopnica* (v.), *kolōna* (v.), *kapetān* (v.) i *koprĕla*; usp. **štānat**

Bāldinā Petrāda, Bāldinē Petrāde f. – kamenolom na lokalitetu *Svēti Mikūla* (v.) u vlasništvu jedne obitelji Štambuk, nadimka *Bāldö*

balsamāk, -a m. – kamen samac koji se nalazi u zemlji. Obično je oveći i može biti veličine od nekoliko kubičnih metara; usp. **rēd**

baluštrāda, -e f. – ograda od stupova na terasi ili stubištu, balustrada

bānak, bānka m. – klupa u crkvi za klečanje i sjedenje; 2. stolarski radni stol sa stegom i potrebnim priručnim alatom; 3. točionik, šank; 4. duga sjedalica bez naslona za više ljudi, klupa; 5. prostor u gajeti namijenjen za sjedenje; 6. stol na kojem se prodaje riba, voće ili povrće, štand; 7. hodalica za djecu; 8. oveći kameni masiv koji se u *pašarīnu* (v.) odvajao od žive stijene; **udrīt mīnu pol bānak** – aktivirati eksploziv podno kamena; usp. **fĕta**

bankīna, -e f. – drvena greda koja se je na starijim kućama stavljala po uzdužnim zidovima, a u nju su se pričvršćivali *kaprijūnī* (v.) koji su se pružali do

središnje nosive grede *štopā* (v.); 2. kamena ograda koja štiti obalu (rivu) od udara mora

bāra, -e f. – v. **baratūra**

Barahūlōva Petrāda, Barahūlōve Petrāde f. – v. **Rāpina**

barāka, -e f. – drvena kućica u polju ili iza kuće, daščara; 2. natkriveni prostor prekriven granama i najlonom, a služi za skrivanje od kiše ili rad na otvorenom prostoru, sjenica. Najčešće ga koriste klesari dok obrađuju kamen; usp. **parapĕt**

bārsa, -e f. – naprava koja služi za sušenje smokava, a sastavljena je od drvenih kolaca prekrivenih *žūkōn* (v.); 2. gomila kamenja koja je obasuta sitnijim šljunkom, a također služi za sušenje smokava

bašamān, -a m. – rukohvat na kamenoj ogradi, prsobran

bašamĕnat, -ĕnta m. – crta koja dijeli dvije boje na zidu, obično je to u podnožju samog zida; postoji i oblik riječi **abašamĕnat**

bašetīna, -e f. – kamena pločica što se podmeće ispod nečega u svrhu poravnavanja, npr. ispod noge od stola

baštijūn, -ūnā m. – visoke zidine, bedem, bastion

baštūn, -ūnā m. – štap; 2. boja u talijanskima kartaškim igrama, bašton; 3. drvo na pramcu broda koje je izduženo prema naprijed poput cijevi na tenku, kosnik; 4. smjesa cementa i šljunka koja se s vodom miješa odjednom. Miješa se na podu s motikom ili lopatom; **vajā zamīšāt jedān baštūn mālte** – tebalo bi zamiješati jednu

- smjesu maltera; 5. jedan red na tabli čokolade; **dāj mi baštūn ċikulāte** – daj mi jedan red čokolade; 6. okomiti klesani valjkasti ukras duž cijele unutrašnje strane *jërte* (v.); **jërta sa baštūnōn** – jerta s ovim ukrasom na sebi; usp. **zmüš**
- batidūr**, -ūrā m. – onaj koji udara, mlatilac, npr. po *trāpnju* (v.) u kamenolomu; 2. metalna naprava na vratima koja služi za kucanje, kucalo, zvekir
- batištēra**, -e f. – v. **batišterija**
- batišterija**, -e f. – klesana kamena krstionica u crkvi gdje se krste djeca, odnosno u kojoj stoji blagoslovljena voda; isto i **batištēra**
- batūda**, -e f. – udarac, udar; fig. – dobra i efektna izreka; usp. **bōta**; **udrī mu je batūdu** – rekao mu je što i zaslužuje; 2. šaljiva pričica, pošalica, vic; 3. drška na korbaču; 4. otkucaj srca, kucaj; 5. skup od tri udarca kojima se je udaralo po *trāpnju* (v.) u kamenolomu, a prije nego što se počelo raditi s kompresorom. Jedan radnik držao bi u ruci trapanj, dok je drugi *mācōn* (v.) udarao po njemu. Nakon svakog udarca trapanj se malo zakrene, kako bi što bolje izjedao kamen pod udarcima mace.
- bāza**, -e f. – sjedište, utvrda, npr. vojna; **pōc u bāzu** – otići u sjedište; 2. stijena koja se polaže na samom početku gradnje, kamen temeljac; 3. temelj, fundament
- bāža**, -e f. – kameni kvadar koji se ugrađuje kao ukras u podnožje kamenog dovratnika, potporanj, baza. Obično je ukrašena kakvim ornamentom, najčešće uklesanim romboidom, a može
- ju se vidjeti na starijim kućama; usp.
- jërta**
- berīta krōža**, berīte krōže f. – gornji dio kamene *kolōne* (v.) čiji je vrh obrađen tako da ima četiri nagnute strane nalik krovu. Kaže se da je izrađena na *četūri vōde*, što će reći upravo sa četiri nagnute plohe. To je iz razloga da se kišnica ne taloži na tom mjestu.
- betūn**, -ūnā m. – žitka smjesa cementa, šodera, pijeska i vode, beton; 2. stvrdnuta i okamenjena površina od osušene smjese cementa, šodera, pijeska i vode, beton
- betunān**, -a -o adj. – v. **pobetunān**
- betunāt**, -ān impf. – prekrivati što slojem betona, betonirati; **betunāt dvōr** – betonirati dvorište
- betunāvānje**, -a n. – prekrivanje čega slojem betona, betoniranje; usp.
- betunāt**
- betunāvāt**, -ājen impf. – v. **betunāt**
- beverūn**, -ūnā m. – smjesa kamenog praha i cementa kojom se ispunjavu *fūge* (v.) na zidovima
- bezengija**, -e f. – kameni brus za oštrenje noževa
- bīgula**, -e f. – dugačka kamena letva koja se kao ukras ugrađuje na rubove zidova
- bīlīt**, bīlīn impf. – činiti bijelim, bijeliti, izbjeljivati; 2. premazivati zidove vapnom, krečiti; **obīlī san svū kužīnu** – okrečio sam cijelu kuhinju
- bīlīt se**, bīlīn impf. – biti bijele boje, bijeliti se; 2. postajati bijel, poprimiti bijelu boju, npr. od snijega; fig. – postajati sijed, sijedjeti

- biljâvka**, -e f. – bjeloočnica; 2. bijeli ili sivi pijesak bez trave na morskom dnu; usp. **sarbûn**
- biljênje**, -a n. – mijenjanje boje u bijelu, bijeljenje; 2. premazivanje zidova vapnom, krečenje
- blažûjka**, -e f. – drvena oplata širine pola metra i duljine dva-tri metra koja se koristi u građevinarstvu pri nalijevanju zidova; usp. **kašûn**
- blòk**, -a m. – oveći komad kamena, npr. veličine dva kubična metra; 2. račun u trgovini
- blokêta**, -e f. – pravokutni predmet nalik crijepu koji se dobiva nalijevanjem betona u kalupe, a koristi se u građevinarstvu; usp. **matûn**
- bobân**, -ânâ m. – v. **bobanîca**
- bobanîca**, -e f. – veći okruglasti komad kamena; isto i **bubanîca**, **bubân** i **buvân**; usp. **òbalût**
- bòta**, -e f. – udarac, udar, zamah. Isto i **bubòtac**; **bòta òl mlâta** – udarac čekića; **ostât na bòti** – biti na mjestu mrtav; 2. pokoljenje, rod, rasa; **tò je nônotova bòta!** – to je djedovo dijete!; 3. ukupnost svojstava nekog bića, narav, ćud. Najčešće se odnosi na kompliciraniju narav kod ljudi koji se razbacuju ili razmeću; **jêma bòtu** – razbacuje se, razmeće se; 4. udar mora o kraj, val
- brâdâ**, -ê f. – prednji dio donje vilice; 2. ukras na licu muškaraca; 3. duge dlake na grlu koze ili jarca, resa; 4. dio drvene drške od motike ili bilo kog klesarskog alata ili inog oruđa što izravno ulazi u *ušî* (v.) na metalnom dijelu alatke
- brâga**, -e f. – metalna kopča u obliku slova »U«, kojom se zakači teret, te se čeličnom sajlom uz pomoć dizalice premješta s jednog mjesta na drugo, štrop, grljak. Najčešće se koristi u kamenolomima za vezivanje blokova, ali i na brodovima za utovar ili istovar
- brîg**, -a m. – uzvisina, brežuljak, brijeg; 2. gomila čega na mjestu, nakupina, najčešće kamenja; usp. **gomîla**; **brîg ol ševûre** – šoder koji je pripremljen za dodavanje cementa i vode pri miješanju betona
- britvêla**, -e f. – spojnica koja omogućuje vratima i prozoru da se okreću, brtva, šarka. Britvelom su vrata spojena s *jêrton* (v.)
- brunîrân**, -a -o adj. – koji je zaštićen od korozije kovačkim postupkom *brunîrânja* (v.)
- brunîrânje**, -a n. – kovački postupak zaštite metala od korozije. Obavlja se zagrijavanjem do određene temperature, tj. do boje trule višnje (ovisno opet o vrsti metala kao i o njegovoj budućoj namjeni), te se uroni u neupotrebljivo motorno ulje. U ulju se drži dok se ono ne ohladi. Ovim postupkom metal pocrni i dalje ne oksidira. Najčešće se bruniraju motike, kosijeri, čekići, macole i druge alatke, te cijevi od oružja, npr. pušaka ili pištolja; usp. **temperâvânje** i **deštemperâvânje**
- brunîrât**, -îrân impf. – vršiti zaštitu metala od korozije kovačkim postupkom *brunîrânjen* (v.)
- brûs**, -a m. – brusni kamen koji služi za oštrenje sječiva, gladilica. U volujskom rogu se nosio zadjenut za remen

tijekom košenja trave ručnom kosom te se povremeno koristio za oštrenje kose

bucāl, -ālā m. – kockasti kameni i najčešće kružno obrađeni nastavak nad bunarom, na kojem se nalazi poklopac s lokotom, ili bez njega, zdenac

bučä, -č f. – balota za boćanje, boća; nekad su se koristile samo drvene, izrađene od vrijeska, a danas su u uporabi mahom metalne; 2. kamena kugla koja se kao ukras postavlja na ulaze u dvorište

bučârda, -e f. – klesarski čekić čija je radna površina s jedne strane nazubljena manjim, a s druge većim zubima. Služi za finiju obradu kamena nakon *zubätke* (v.) i *pikëta* (v.), najčešće *jërte* (v.), *bâze* (v.), *facâde* (v.) i dr. Od ostalih sličnih alata razlikuje se po tome što su njezine *ušsi* (v.) u obliku pravokutnika, dok su kod svih ostalih u obliku elipse; usp. **bačät** i **špuntalijôra**

büldožër, -a m. – stroj koji služi za kopanje uskih rovova u tlu, razrivač

bumbardîna, -e f. – alatka nalik svrdlu koja je na dnu nazubljena, a koristi se za bušenje kamena na način da se po njoj udara čekićem; usp. **puntalûr**, **trâpanj** i **svřdär**

bünker, -a m. – zidana građevina s malim prozorčićem u svrhu puškarnice, a koja je služila vojsci za zaštitu u ratnim operacijama, sklonište; 2. primitivna građevina rađena tehnikom suhozida, iz koje su se vršile vojne izvidnice ili ostale ratne djelatnosti. Obično su se gradili na gomilama ili uzvisinama.

bünja, -e f. – primitivna kamena kućica čunjastog oblika koja je građena tehnikom suhozida; 2. oveća *facâda* (v.) čija je površina ugrubo obrađena; usp.

bünjica

Bünje, Bünj (-ih) f. – toponim tik do Selaca sa sjeveroistočne strane

bünjica, -e f. – tanja kamena pravokutna ploča čija je gornja površina ugrubo obrađena, a služi za oblaganje zidova; ima ih raznih veličina, a mogu se slagati na način *murëla* (v.) ili *čëškëga vëza* (v.)

Bünjice, -ic pl. tant. – toponim na zapadnom ulazu u Selca; 2. kamenolom na istoimenom lokalitetu

Bünjčka prodôca, Bünjčke prodôce f. – dio *Bünjic* (v.); 2. kamenolom na istoimenom toponimu

buräca, -e f. – manji mijeh u kojem su težaci u polje ili kamenari u kamenolom nosili vino

burlâna, -e f. – od krtä kamenja ili betona sazidana kamenica na otvorenom prostoru u koju se polažu kamenovi sagorjeli u *japlënki* (v.), i koji u dođiru s vodom postaju vapno; na dnu burlane taloži se gašeno vapno koje se prema potrebi vadi i koristi

büža, -e f. – rupa, udubina, najčešće u kamenu ili zidu; fig. – zatvor, tamnica; usp. **pržün**

bužät, -än impf. – praviti rupu, bušiti; isto i **büšit**

bužikäv, -a -o adj. – v. **bužinäv**

bužinäv, -a -o adj. – koji ima rupe po sebi, rupast; **bužinäva stünjä** – rupast kamen Isto i **bužikäv**

– C –

cerklāž, -āžā m. – vijenac od željeza koji se postavlja u beton uokolo cijele kuće u svrhu učvršćivanja zidova

cìknūt, -a -o adj. – koji je djelomice puknuo, napuknut; **cìknūta stīnjā** – napukla stijena; 2. koji je prešao u stanje pokvarenosti, pokvaren, npr. vino

cìknutōst, -i f. – svojstvo materijala koji je napuknut, npr. kamena; usp. **švōja**; 2. svojstvo proizvoda koji je pokvaren, npr. vina

cīlj, -a m. – veliki rubni kamen koji se postavlja na rivama i obalama mora

cimēnat, -ēnta m. – specijalni prah sive boje što se koristi kao vezivo u građevinarstvu, cement

cīpadūr, -ūrā m. – v. **kavadūr**

cīpāt, cīpān impf. – sjekirom sjeći drvo, cijepati; 2. pucati od znanja, znati; **čā cīpa!** – što je pametan!; 3. dobro pjevati ili svirati; 4. brzo i vješto voziti,

juriti; **čā cīpa!** – što juri!; 5. lomiti kamen u *petrādi* (v.), cijepati

cīrīt se, -īn impf. – naprasno se smijati, ceriti se; 2. pokazivati zube, kesiti se; 3. zjapiti raščerečeno, npr. napukli kamen ili deblo stabla; **ča sē je nā stīnjā rascīrīla** – što je napukla ona stijena

cōkul, -a m. – donji rub zida označen širokim kamenim pločicama posvuda uokolo prostorije; usp. **markapjān**

cōkula, -e f. – velika i teška cipela koja se koristi za teške fizičke napore, gojzerica; najčešće su je rabili *kavadūrī* (v.) u *petrādi* (v.); isto i **bākanda**

cukarijēra, -e f. – posudica u kojoj se drži šećer, cukrenica, sladornica, šećernica. Izrađivale su se i od kamena; isto i **cukarijōla**; **zagrāb u cukarijēri bokūn cūkra** – uzmi u posudici za šećer malo šećera; usp. **solijēra i frutijēra**

cukarijōla, -e f. – v. **cukarijēra**

– Č –

čelō, -ā n. – čeonni dio lubanje; 2. prednji dio kolone ljudi; **na čelū** – na početku kolone; 3. prednji dio zgrade, pročelje; usp. **prošpetīva**; 4. vrh stola, počasno mjesto za stolom koje obično pripada najstarijem muškarcu u kući; 5. prednji dio obrađenoga kamena, lice, npr. *facāde* (v.) ili *skalīna* (v.)

čēški vēz, čēškēga vēza m. – način oblaganja zidova ili fasada kuća s *būnjicōn* (v.). Sastoji se u tome da se bunjice postavljaju pod pravim kutom u odnosu

jedne na drugu, ali nepravilno što se tiče izjednačenosti u vodoravnoj razini. Obično se jedna bunjica stavi okomito, druga vodoravno, treća je različite veličine, pa se opet stavi na neki način. Ovime se postiže izrazitija dinamika na zidovima, a zbog otežanog posla u građenju, ide u red skupljih *montērskih* (v.) usluga; usp. **murēl i mōzaik**

činīt, činīn impf. – raditi što, činiti; **činīt facādu** – praviti kamenu kvadar; 2. stvarati nešto, praviti, kreirati, npr.

umjetničko djelo; 3. utjecati na koga, tjerati koga na što; **činila san ga da se pomakne** – rekla sam mu da premjesti automobil; 4. napraviti putnu kartu, kupiti kartu; **činīt biljēt** – kupiti kartu ili ulaznicu; 5. natjeravati nekoga na što, siliti; **ne čin me lagāt!** – ne navodi me na laž!; 6. ploditi se, razmnožavati; **činīt rācu** – stvarati potomstvo (najčešće o životinjama) **čistīt**, čistīn impf. – odstranjivati nečistoću ili prljavštinu, brisati, čistiti; 2.

kidati suvišne grane na poljoprivrednim kulturama; 3. otuđivati, pelješiti; fig. – dobivati zgoditke u igrama, npr. kartanju; 4. micati sve suvišno kameenje u kamenolomu, pročišćavati; 5. temeljito jesti sve što je ponuđeno, proždirati; 6. kupiti sve pred sobom, uzimati; 7. odstranjivati ljske i utrobu ribe prije pripreve za konzumaciju **čivīri**, -ih pl. tant. – drvena nosila kojima se ručno prenosio teret udvoje; postoji i oblik riječi **čivīre**; usp. **trāje** i **smūg**

– Ć –

ćapāt, -ān pf. – uhvatiti, prigrliti; **ćapā san tovāra** – uhvatio sam magarca. 2. dostići, dosegnuti; **jēs ga ćapā?** – jesi li ga dostigao?; 3. dodirnuti, uštipnuti, misli se isključivo na bludnje radnje; **ćapāt za guzīcu** – uštinuti za stražnjicu; 4. nastupiti ludilo, zadesiti bolest; **ćapālo ga je** – nastupilo mu je ludilo, poludio je; fig. – komentar kad se netko stane grohotom smijati. U istom kontekstu može se rabiti i uzr.: **dōšla mu je lūna**; **ćapā ga je marōt** – razbolio se je; 5. osjetiti bol, zaboljeti; **ćapālo me priko lēbār** – zaboljelo me je preko rebara; 6. zahvatiti nekim predmetom ili alatom, uhvatiti; **ćapāt u mōrše** – zahvatiti škripcem, staviti u škripac; **ćapā mu je cirkulār rūku** – zahvatila mu je kružna pila ruku; **ćapā je prst meju dvī stīnje** – prignječio je prst između dvije stijene; 7. stići na vrijeme, stignuti; **ćapā je vapōr** – uhvatio je brod; 8. zateći koga u nedopuštenoj radnji, zaskočiti,

npr. »u krevetu«; **ćapā jih je** – zatekao ih je; 9. zagorjeti, pregorjeti (o jelu); **ćapāla mu je bokūn tēca** – zagorjela mu je malo teća; **pīnku je ćapā šnicel** – malo je pregorio odrezak; 10. prihvatiti pjesmu, skladno zapjevati; **ćapāj šekōndo!** – pjevaj drugi glas!; 11. otkinuti dio nečega, odstraniti što, otpiliti; **ćapāt frēzōn facādu** – glodalom otpiliti višak kamena s kvadra; 12. zadesiti, zahvatiti; **ćapāla nas je siromāščina** – zadesilo nas je siromaštvo; 13. uhodati, uigrati; **ćapā je rūku** – uhodao se; 14. zalijepiti, prilijepiti; **ćapalo je** – zalijepilo se, npr. kamena *būnjica* (v.)

ćikopēlnica, -e f. – stakleni ili kameni predmet u koji se otreša pepeo cigarete, pepeljara

ćošā, -ē f. – kut, ugao, ćošak; usp. **kantūn**; 2. sječivo na *trāpnju* (v.) koje odnosi kamen tijekom bušenja, oštrica; **trāpanj nā tri ćošē** – trapanj s tri oštrice

ćulāk, ćulka m. – kamen ili skupina u obliku piramide poredanih kame-nova na suhozidu, koji označavaju

zabranu ispaše stoci, međašnik; usp. **kampijūn**

– D –

dāmpēr, -a m. – teretni kamion koji može ponijeti veliku količinu tereta, samoistovarivač, najčešće iz kame-noloma odvozi otpadni materijal, ili transportira kamene blokove; isto i **kīper**; usp. **vagunāš**

dešēnj, -a m. – skica po kojoj će se ka-snije što izvoditi, npr. graditi kuća, na-crt, shema; 2. uputa, naputak

dešenjān, -a -o adj. – koji je projektiran, skiciran, nacrtan

dešenjāt, -ān pf. – projektirati kuću ili zgradu, skicirati, nacrtati; **dešenjā san ošpidāl** – napravio sam nacrt za bolnicu

dešenjāvānje, -a n. – pravljenje nacrtā za što, skiciranje

dešenjāvāt, -ājen impf. – praviti nacrt za kakvu zgradu, projektirati

deštākān, -a -o adj. – koji je odvojen, odcijepljen, npr. kamen

deštākāt, -ān pf. – odvojiti, odcijepiti; **deštākāt stīnju u petrādi** – odcijepiti stijenu u kamenolomu

deštākāvānje, -a n. – odvajanje kame-nja u kamenolomu, odcjepljivanje

deštākāvāt, -ājen impf. – odvajati stije-nu u kamenolomu; usp. **deštākāt**

deštemperān, -a -o adj. – koji je omek-šao i oslabljen, neuporabljiv, misli se isključivo na metalno oruđe, najčešće u kamenolomu, ali i u domaćinstvu ili kovačkoj radionici; **deštemperāna**

mořika – radom oštećena, tj. omekša-na *mořika* (v.)

deštemperāt, -ān pf. – oduzeti nekom metalu svojstvo čvrstoće, a postiže se zagrijavanjem metala na određenoj temperaturi ili fizičkom aktivnošću

deštemperāvānje, -a n. – kovački po-stupak kojim se – zagrijavanjem na određenoj temperaturi – oduzimaju svojstva čvrstoće metalima, e kako bi se lakše njima manipuliralo i obradi-valo ih se; ista se pojava zbiva i neho-tice tijekom rada kad metal, tj. metal-na alatka (najčešće *pikēt* (v.)), sam od sebe oslabi te postane neupotrebljiv

deštemperāvāt, -ājen impf. – oduzi-mati metalu svojstvo čvrstoće; usp. **deštemperāt**

dešvān, -a -o adj. – koji je razbijen, raskliman, slomljen, npr. nadgrobna ploča; usp. **konkulān**

dešvānje, -a n. – klimanje nečega, dr-manje, trešnja

dešvāt, -ān impf. – klimati što, drmati, tresti; **nemōj dešvāt tā vrāta!** – ne klimaj vrata

dežarmān, -a -o adj. – v. **razarmān**

dežarmāt, -ān pf. – v. **razarmāt**

dežarmāvānje, -a n. – v. **razarmāvānje**

dežarmāvāt, -ājen impf. – v.

razarmāvāt

diğnūt, -en pf. – podići što, uzdignuti, dignuti; 2. povećati iznos, udvostru-

čiti, npr. u kartanju ili nekim drugim igrama; **dīžen!** – povećavam ulog!; 3. nadograditi kat na kući, izdignuti; **dīgā san kūcu** – nadogradio sam kuću; 4. podići balote u balotanju prije kraja, a zbog straha od davanja poena protivnicima; balote diže igrač jedino ukoliko su još preostali za zaigrati njegovi suigrači; 5. preoteti poen u balotanju, preuzeti; **dīgla ga je** – otela je balota poen; 6. odgojiti dijete, podići ga »na noge«; 7. podijeliti špil karata na dva dijela, pridignuti, presjeći; 8. preminuti, umrijeti; **blāžen Bôg kī ga je dīga** – uzrečica na vijest o smrti nekoga tko je mnogo patio

dijamānat, -ānta m. – dragi kamen, dijamant; 2. pila s dijamantnom oštricom; usp. **dijamānterica**

dijamānterica, -e f. – v. **dijamāntna pīlā**

dijamāntīn, -a m. – prsten što ima u sebi dragi kamen ili dijamant. Još se reče i **pršten čā jēma òko u srīdī**

dijamāntna pīlā, dijamāntne pīlē f. – žična pila kojom se u kamenolomu režu *fēte* (v.) iz brda; usp. **žična pīlā**

dijamāntna šājba, dijamāntne šājbe f. – kružna pila na *frēzi* (v.) koja ima pojačanu oštricu s iridijem

diladūr, -ūrā m. – zanatlija koji vrši finu obradu kamena, klesar, kamenorezac; isto i **škarpefīn**; usp. **promlačīdūr** i **ožmaradūr**

diladūra, -e f. – ukupni naziv za skupinu obrađenih kamenova

dīlānje, -a n. – fino obrađivanje kamena ili drva, rezbarenje

dīlāt, -ān impf. – fino obrađivati kamen ili drvo, klesati, rezbariti; **dīlāt facādu** – rezbariti kameni kvadar

dīštakān, -a -o adj. – v. **deštakān**

dīštakāt, -ān pf. – v. **deštakāt**

dīštakāvānje, -a n. – v. **deštakāvānje**

dīštakāvāt, -ājen impf. – **deštakāvāt**

dricadūr, -ūrā m. – klesar koji poravnava kamenu površinu nekom alatkom

dricāt, -ān impf. – ispravljati neki zakrivljeni materijal, poravnavati; **dricāt brōkvu** – poravnavati čavao

dricāvānje, -a n. – pravljenje ravnim, izravnavanje, ispravljanje

drōb, drōba m. – dio tijela ispod prsiju, trbuh; 2. želudac; 3. probavni organi krave, janjca i sl. od kojih se prave tri-pice; 4. nenadano iskrivljenje zida, ili suhozida, zbog loše postavljene armature uoči nalijevanja betonom; **učīnī je zīd drōb** – zid nam se presavio

drōbilica, -e f. – naprava za drobljenje kamenja koja služi za proizvodnju šodera; obično je na kamionu te je pogodna za lako premještanje s jednog mjesta na drugo

drobīt, drōbīn impf. – drobljenjem usitnjavati, mrviti, npr. kamen

drobjēnje, -a n. – drobljenje, mrvljenje; fig. – pretjerano i nezaustavljivo govođenje

dīrstv, -a m. – v. **dvīrst**

družīna, -e f. – skupina koja sve priprema i radi na *japlēnki* (v.), isto i **škīra**; 2. skupina općenito, društvo

držālo, -a n. – drvena drška na pojedinih ručnim alatima, držak, npr. na čekiću, sjekiri, mašklinu itsl. Najčešće se izrađuje od česmīne; isto i **toporišće**

Duârdotova petrâda, Duârdotove petrâde f. – kamenolom koji se nalazi na toponimu Trtor, a pripadao je Eduardu Štambuku

dübânje, -a n. – kopanje rupe, dublje-nje, npr. u kamenu; usp. **kunjêra**

dübât, dübân impf. – kopati rupu u zemlji, kamenu ili drvu, dupsti

dušpîr, -îrâ m. – regulator dovoda zraka k vatri u štednjaku; 2. šuplji prostor po vi-

sini *japlênke* (v.) kroz koji vatra svojim ognjenim jezicima liže cijelu površinu kamenova i spaljuje ih; usp. **kantîr**

dvÿrst, -a m. – vrsta kamena žute boje koji lijepo sjaji na suncu. Vrlo je krhak i lako se obrađuje, a zbog efektnog svjetlucanja koristi se kao ukras; isto i **dÿrstv**

– Đ –

dëš, -a m. – gips, sadra; **stâvî mu je likâr rûku u dëš** – stavio mu je liječnik ruku u gips; 2. kreda koja se koristi za mazanje biljarskog štapa

dÿga, -e f. – betonska ili kamena zaštitna luke od valova, lukobran

– F –

facâda, -e f. – obrađeni kamen koji služi za gradnju zidova, kvadar; **grëza facâda** – ugrubo učinjena facada; **pilâna facâda** – jednostavno strojno iskrojena facada bez ikakvih ukrasa i posebnih obrada na sebi; **facâda na mëdije** – facada na čijoj površini se nalaze otisci *zubâtke* (v.), usp. **mëdije**; **facâda na rigâdu** – facada čija je površina ukrašena brojnim žljebovima, usp. **rigâda**; **štòkovâna facâda** – facada koja je obrađena *buçârdôn* (v.), usp. **baçât**; **facâda na pûntu** – facada na kojoj se nalaze tragovi *pikëta* (v.), usp. **picigât**; **facâda rûštika** – facada koja je *intregvardâna* (v.) i u *škvâdri* (v.), ali nije fino obrađena; usp. **šëta**, **ležò**, **pijâca**, **kantûn**, **kurdelîna** i **kulâta**

fâjerûm, -a m. – završetak rada, kraj posla, najčešće u kamenolomu

fâlas, fâlsâ fâlso adj. – v. **fâlšî**

fâlšî, fâlsa fâlso adj. – koji nije izvoran, neoriginalan; fig. – nesiguran, nepouzdan; 2. koji je zavidan, himben, jualan; 3. koji je napuknut ili trošan, npr. kakav materijal; **fâlsa stînjâ** – napuknuta stijena sa zemljom u sebi; postoji i oblik riječi **fâlas**

fâng, -a m. – talog, mulj, npr. na dnu gustirne, mora ili vinske bačve, često se nakuplja i u kamenolomu ispod *gâtera* (v.)

fangân, -a -o adj. – v. **isfangân**

fangât, -ân impf. – odstranjivati nataloženo blato s dna bunara, čistiti mulj; **vâ mi fangât gustîrnu** – moram očistiti bunar; 2. micati pijesak ili kame-

- nje s dna mora u luci, e kako bi se povećala dubina mora te kako bi veći brod lakše mogao pristati, produbiti; **fangät pòrat** – povećati dubinu mora
- fangävânje**, -a n. – odstranjivanje taloga blata s dna bunara, čišćenje mulja; 2. micanje pijeska ili kamenja s morskog dna kako bi se povećala dubina mora, produbiti
- fangävät**, -äjē impf. – v. **fangät**
- fāngla**, -e f. – okrugla posudica s drvenom ručkom kojom se grabi cement iz *sakëta* (v.) ili pijesak
- fäša**, -e f. – traka od volujske kože širine 17 cm od koje se šiju opanci; **fäša priko škīne** – traka odrezana s leđnog dijela kože; 2. svega nekoliko centimetara uzdignuti zidić oko travnjaka ili nečega sličnog, a sastoji se od porudanih izduženih kamenova, pasica; 3. tekstilni pas kao dio odjeće na kaputu ili mantilu; 4. vanjska oznaka kata na kući, koja se sastoji od poprečno postavljjenih uskih kamenih pločica duž zgrade, usp. **markapjān**
- fašät**, -ān impf. – obavijati ranu zavojem, omotavati; 2. ugrađivati *fäšu* (v.) na zgradi
- fäšica**, -e f. dem. – zavoj za rane; **stävīt fäšicu òkolo rükē** – omotati ruku zavojem; 2. mala *fäša* (v.)
- faturëta**, -e f. – dodatni rad, pečalba, najčešće u zidarstvu; **udrīt faturëtu** – dodatno zaraditi novac; usp. **manovälit**
- feneštrün**, -ünä m. – v. **fineštrün**
- ferijâda**, -e f. – željezna ograda ili rešetka, npr. na prozoru; 2. otvor na krovnom dijelu poljske kućice, koji je služio kao ventilacija; postoji i oblik riječi **ferjâda**
- ferijâdica**, -e f. dem. – mala *ferijâda* (v.)
- fëta**, e f. – kriška, šnita, npr. od kruha ili sira; 2. veliki blok kamena koji se u kamenolomu odvaja od brda (visine oko 5 m, dužine oko 10 m i debljine oko 1 m); **obälit fëtu u petrâdi** – odломiti veći komad kamena u kamenolomu; usp. **bänak i pöšteja**
- fijumbîn**, -a m. – naprava koja pomaže zidarima za rastezanje konopca kako bi se lako odredila ravnina u kojoj treba postaviti kamenove, visak; 2. ručni dubinomjer na moru; isto i **pijumbîn**
- fin**, finä (fina) fino adj. – pristojan, kulturan, uljudan; **kakò je vī čovik fin** – kako je ovaj čovjek pristojan. Postoji i posprdni izraz **fjën**; fig. – koji je višega društvenog staleža, bolje kotiran; 2. materijal koji nije hrapav, gladak; **fin stöl** – stol s glatkom pločom; 3. ugladen, dotjeran; fig. – nekulturan, divlji; **ča sē prävīš fin** – što se pretvaraš da si kulturan; 4. dobro obrađen materijal, koji je dotjeran do u tančine, npr. glatko ispolirana i obrađena kamena ploča
- fineštrün**, -ünä m. – mali prozor, prozorčić; 2. uski visoki prozor na crkvi. Postoji i oblik riječi **feneštrün**; usp. **nadsvitlo**
- fogīn**, -īnā m. – čovjek koji obavlja miniranje u kamenolomu, miner
- foginân**, -a -o adj. – v. **lagumân**
- foginät**, -än pf. – v. **lagumät**
- foginävânje**, -a n. – v. **lagumävânje**
- foginävät**, -äjē impf. – v. **lagumävät**

fortiça, -e f. – tvrđava, utvrda

föša, -e f. – jarak, prokop; 2. rupa, pukotina, npr. u stijeni. Isto i **büža**; 3. rupa u zemlji u koju se sahranjuje uginula životinja, npr. koza ili magarac

fränak, fränka fränko adj. – koji je slobodan, neovisan; **fränka stünjä** – kamen koji je odvojen od brda; 2. karta određene boje u kartanju, a koja je jedina preostala do kraja *rükē* (v.) i samim time sigurna je za odigravanje bez gubljenja poena; **fränka kârta** – slobodna karta

fratün, -ünä m. – drvena ploča s ručicom koja služi za ravnomjerno izjednačavanje i razmazivanje žbuke ili maltera; isto i **špaljër**

fratunät, -än impf. – gladiti svježi malter na zidu pomoću *fratünä* (v.), poravnati sloj maltera

fratunävânje, -a n. – prelaženje preko svježeg maltera na zidu *fratünôn* (v.), e kako bi se poravnala (buduća) površina samog zida

fratunävät, -äjén impf. – v. **fratunät**

fremät, -äjén pf. – zaustaviti se, stati; 2. prekinuti s radom, prestati; 3. spriječiti daljnje rastavljanje konopca ili kakovite niti, onemogućiti sukanje; **fremät konöp** – zaustaviti daljnje sukanje konopca; 4. zadržati se na nekom mjestu, stati; **ne bì rädät fremät se** – ne bih se htio dugo zadržati; postoji i oblik riječi **fermät**; 5. učvrstiti što, stegnuti; **fermäj tù jërtu** – učvrsti taj kameni dovratk

frêza, -e f. – električna pila za kidanje kamena ili betona, glodalo

frezân, -a -o adj. – koji je obrađen *frêzôn* (v.), npr. kamen; 2. koji je uzoran pomoću motokultivatora, npr. vrt

frezät, -än pf. – obraditi kamenu površinu pomoću *frêze* (v.); 2. uzorati što pomoću motokultivatora

frezävânje, -a n. – obrađivanje kamena pomoću *frêze* (v.); 2. oranje zemlje pomoću motokultivatora

frezävät, -äjén impf. – obrađivati kamenu površinu pomoću *frêze* (v.); 2. orati zemlju pomoću motokultivatora

frezerišta, -e m. – radnik koji radi s *frêzôn* (v.), frezač, frezer, glodač

frutijëra, -e f. – zdjela za voće. Postoji i oblik riječi **frutjëra**

frutjëra, -e f. – v. **frutijëra**

fûga, -e f. – procjep među dvama kamenim kvadrima ugrađenima u zid, reška; **slîpa fûga** – fuga bez maltera; usp. **komišûra**

fugadûr, -ûrâ m. – željezna šipka savinuta u obliku slova »D«, koja služi za guranje *mâlte* (v.) između *facâda* (v.); usp. **fugävät**

fugân, -a -o adj. – koji je izglađen *fugadûrôn* (v.), misli se na rešku koja je uredno napunjena malterom i poravnata ovom napravom

fugät, -än pf. – zacementirati šupljine između ugrađenih kvadara u zidu pomoću *fugadûrâ* (v.). Mješavina cementa, *jarîne* (v.) i vode ugurava se u reške, a potom fugadurom lijepo izglađi, što je i estetski i namjenski posve opravdano i nezaobilazno.

fugävânje, -a n. – punjenje prostora među kvadrima u zidu malterom te glađenje maltera *fugadûrôn* (v.)

fugāvāt, -ājen impf. – ispunjati prostor među dvjema kvadrima u zidu malterom; usp. **fūga**

fundamènat, -ènta m. – temelj, kamen temeljac; **kopāt fundamènte** – kopati temelje gdje će kasnije nicati zidovi buduće kuće ili zgrade; **nalīvāt fundamènte** – nalijevati betonom iskopane šupljine u zemlji, a što su namijenjene temeljima buduće građevine

fundamentân, -a -o adj. – koji je utemeljen, zasnovan, osnovan, pokrenut
fundamentānje, -a -o adj. – utemeljenje, zasnivanje, osnivanje, pokretanje
fundamentāt, -ân pf. – utemeljiti, zasnovati, osnovati, pokrenuti
fundamentāvāt, -ājen impf. – temeljiti što, zasnivati, osnivati, pokretati
funtâna, -e f. – česma, fontana

– G –

gamāše, -īh (-āš) pl. tant. – štitnici od kože koji su se stavljali na potkoljenu za vrijeme rada u *pašarīnu* (v.) i štitili su nogu od ranjavanja koje bi nastajalo rasprskavanjem kamenčića tijekom rada s *pikèton* (v.), tj. **da ne ūdredu ispol pikèta**

gambèt, -a m. – vrsta karike, tj. pomagalo nalik *brāgi* (v.) na koje je obješen *bocèl* (v.) na dizalici, spojnica u obliku slova »U«, zatvorena poprečnom ručicom koja se zateže zavijanjem; usp. **grūva**

gamèla, -e f. – posuda iz koje su se dijelile vojničke porcije, zdjela iz koje se jelo i u kamenolomima; **dāj mi u gamèli spīze** – daj mi malo hrane u zdjeli

gandēj, -ējā m. – mali zaklonjeni kutak u *gomīli* (v.), koji štiti od vjetra ili studeni, zavjetrina; **stā san u gandēj** – zaklonio sam se u zavjetrinu; usp. **zāvītar**; fig. – zaklon, pribježište

gäter, -a m. – stroj koji kameni blok reže na fete

glāvā, -ē f. – glavni i najviši dio tijela, glava; fig. – kosa, vlašiste; 2. glavni i neizostavni dio kakvog stroja ili sl.; 3. poglavar; **glāvā kūće** – muškarac u kući, otac; **vèla glāvā** – visokoo-brazovan čovjek; **na vrh mi je glāvē** – dosta mi je više; **u vrh glāvē òsan** – najviše osam; 3. čeonni dio kamene ograde ili stubišta; usp. **pijanaròtul Glāve**, Glāv f. – toponim iznad Novog Sela sa sjeverne strane; 2. kamenolom na istoimenome toponimu. Postoje **Glāve zāpād** i **Glāve ĭstok** gdje se vadi kamen *sandòrde* (v.)

Glāvīce, Glāvīc (Glāvīc) f. – toponim oko 1 km zapadno od Selaca; 2. kamenolom na istoimenom lokalitetu
glēznjāk, -a m. – kožni ili platneni pojas kojim su se omotali gležnjevi i pričvršćivali pomoću dva mala kaiša s kopčama, a nosili su ih najčešće vojnici i radnici u *pašarīnu* (v.); usp. **zavijāč**

glorijèt, -a m. – kamena okrugla građevina s kolonadom i trijemom, koja se

- najčešće podiže u parkovima, glorijeta
- gnjil**, gnjilâ gnjîlo adj. – koja je trula, raspadnuta; **gnjila stînjâ** – nekvalitetan kamen za obradu; usp. **fròlo**
- gnjîla**, -e f. – glina; **glâvâ ol gnjîle** – glava od gline; misli se, dakako, na skulpturu
- gnjîlâd**, -i f. – trulež; 2. krhki dio u stijeni; usp. **venôžâst**
- gomîla**, -e f. – kamena ograda građena tehnikom suhozida, kojom se ograđuju obradive površine u polju, poljski putovi ili označavaju granice među posjedima, suhozid, mocira; usp. **ganděj**; 2. stog nabacanog kamenja, gromača
- gomîlica**, -e f. dem. – mala *gomîla* (v.); 2. nevelika skupina kamenja na jednome mjestu u vinogradu
- gorît**, gorîñ impf. – nestajati spaljivanjem, gorjeti; 2. imati visoku temperaturu, biti vruć; **vâs gorîš!** – imaš visoku temperaturu; 3. biti upaljen, u pogonu, npr. svjetlo; **gorî lètrika** – svijetli žarulja; **gorî televîzija** – upaljen je televizor; 4. biti na *japlênki* (v.) dok je ista aktivna, ložiti vapnenicu
- gradèt**, -a m. – kameni prsten koji se kao klesarski ukras izrađuje na kamenim stupovima
- gradîna**, -e f. – nazubljeno klesarsko dljeto, koristi se za ukrašavanje kamene površine na način da se ostavlja ju fini zubići u kamenu; usp. **pedânt**
- gradinân**, -a -o adj. – koji je obrađen pomoću *gradîne* (v.)
- gradinânje**, -a n. – obrađivanje kamena pomoću *gradîne* (v.)
- gradinât**, -ân impf. – obrađivati kamen pomoću *gradîne* (v.)
- grânâ**, -ê f. – odrvenjeli i jaki izbojak na stablu, grana; 2. poprečna greda na starinskim dizalicama koja se pomicala lijevo-desno, koristila se najčešće u kamenolomima; usp. **grûva**; 3. manja dizalica na kamionu
- grezadûra**, -e f. – v. **grezarîja**
- grezarîja**, -e f. – otpadni materijal od kamenja, drva i dr., kruti otpad; fig. neumjestan iskaz ili potez, nepristojna reakcija
- grezât**, -ân impf. – v. **picigât**
- grezâvânje**, -a n. – način ručne obrade kamena; usp. **picigâvânje**
- grîpja**, -e f. – skup od tri metalne polugice kojima se s dizalicom podižu kameni blokovi u kamenolomu. U kamenu se iskopa rupa dužine 20-ak cm, s time da je ona pri vrhu uža, a na dnu šira. Dvije od tri polugice su na jednom kraju uže, a na drugom šire, dok je treća jednake debljine na svim mjestima. Ova treća se stavlja među dvije konusne, te se uguravaju u iskopanu rupu u kamenu. Kako polugice imaju na vrhu rupicu, kroz nju se provuče sajla ili *gambèt* (v.) privezan za dizalicu. Silom dizalice, posebno oblikovane pločice se unutar rupe u kamenu rašire, te sigurno podižu teret; usp. **grûva**.
- grîst**, grîzèn impf. – gristi, ujedati, odgrizati; 2. nagrizati, oštetiti (ono što je izloženo kukcima koji grizu, kiseline ili zubu vremena, o kamenu); **vîñò grîzè** – izraz za mlado vino koje je počelo vriti, pa pomalo ugriza za jezik

grondāl, -ālā m. – najdonja i najšira kamena ploča što se postavlja uokolo poljske kućice; usp. **plōča**

gropināv, -a -o adj. – koji je pun gropova, gropast; **gropināv konōp** – konopac s gropovima; **gropināvo drīvo** – drvo s gropovima u sebi; **gropināva stīnjā** – kamen s gropovima u sebi

grōta, -e f. – konveksna neravnina u tlu, izbočina, ispupčina; usp. **gōba** i **ponēta**; 2. špilja, pećina; 3. složeno kamenje na *japlēnki* (v.) koje će sagorijevanjem postati vapno

grotām, -āma m. – gromade kamenja, stijenje; 2. kamenjar, krš

grūbo, adv. – na grub način, hrapavo, neravno, npr. površina kamena; 2. tako da je surovo, nasilno, otresito; 3. u osnovnim crtama, odoka; usp. **ūgrūbo**

grūva, -e f. – starinska primitivna dizalica koja se je sastojala od *kolotūrnikā* (v.), *jaglē* (v.), *špuntūnā* (v.) i konopca što se je ručno (a kasnije i motorno)

vukao podižući teret, a za zemlju je pričvršćena trima *tirāntiman* (v.); usp. **krīk**

gūrla, -e f. – cijev koja iz kamenog ili limenog *konālā* (v.) postavljenog uokolo kuće, a ispod krova, kišnicu odvodi u bunar, oluk; usp. **kornīž** i **rigolēto**
gustīrna, -e f. – cisterna za vodu u domaćinstvu, bunar, zdenac; usp. **čātrnja**

gvānte, -īh (gvānāt) pl. tant. – vuneni ili kožni zaštitnik za šaku, rukavice

gvardamān, -a m. – rukavica bez dijelova za prste koja je štitila dlanove od žuljeva tijekom rada, najčešće s klesarskim alatom; usp. **gamāše**

gvīda, -e f. – oznaka visine betonske ploče koja diktira gornju granicu, a sastoji se od dvije paralelno postavljene (ugrađene) kamene letve, tj. *bīgule* (v.) po kojima se povlačenjem *stāže* (v.) lijevo-desno razvlači beton

– H –

hānjula, -e f. – v. **gamāše**

hlābjāt, -en impf. – klimati se, ljuljati se; **hlābje mi držālo ol maškīnā** – ljulja mi se drška na krampu; usp. **zatopīt**

humār, -ārā m. – dimnjak

hunčānska stīnjā, hunčānske stīnjē f. – kamen što se vadi u blizini Gornjega Humca, prema Bolu. To su zapravo tanke ploče koje su pogodne za pločavanje trgova ili pokrivanje kuća

– I –

ībermas, -a m. – v. **īmbermas**

iglā, -ē f. – v. **jaglā**

īmbermas, -a m. – višak kamena na dogovorenoj veličini bloka. Npr. ako

je za prodaju dogovoren kameni blok veličine 1 x 1 metar, tada se sa svake strane ostavi oko 3 cm viška, kako bi u slučaju oštećenja prilikom transpor-

- ta željena veličina kamena ostala ne-taknuta. Postoji i oblik riječi **ibermas**.
- imbragân**, -a -o adj. – koji je vezan pomoću *brâge* (v.), učvršćen, npr. kameni blok u kamenolomu ili ma kakav teret na brodu
- imbragât**, -âjen pf. – vezati teret uz pomoć *brâge* (v.): bilo u kamenolomu, bilo na brodu; **imbragât blòk** – vezati kameni blok prije njegova dizanja i transporta
- imbragâvânje**, -a n. – vezivanje tereta pomoću *brâge* (v.), učvršćivanje
- imbragâvât**, -âjen impf. – vezivati što pomoću *brâge* (v.); usp. **imbragât**
- imbukadûra**, -e f. – naneseni sloj vapna na zidu; usp. **ligadîna**
- imbukân**, -a -o adj. – koji je premazan slojem vapna, ožbukani
- imbukât**, -ân pf. – nabaciti sloj vapna na zid, ožbukati. Ovaj se je postupak primjenjivao pri gradnji starih kuća za stanovanje, a danas se još može susresti na zidovima unutar poljskih kućica; usp. **inkartât**.
- imbukâvânje**, -a n. – nabacivanje sloja vapna na zidove, žbukanje
- imbukâvât**, -âjen impf. – nabaciti sloj vapna na zid, žbukati; usp. **imbukât**
- ingvâštar**, -âštra m. – katran, bitumen; **crn kâ ingvâštar** – crn kao katran; usp. **pâpundek**
- inkârat**, -ârta m. – malter, žbuka; **pâ mi je inkârat** – urušila mi se žbuka. Ova se fraza može koristiti i prigodom žbukanja, kad se žbuka ne prihvati za zid ili strop, ali i u slučajevima kad se već dotrajao zid počne mrviti; isto i **inkartadûra**
- inkartadûra**, -e f. – v. **inkârat**
- inkartân**, -a -o adj. – koji je premazan slojem maltera ili žbuke, ožbukani; fig. – koji je zaprljan, nečist; **ča si se inkartâ** – što si se zaprljao. Riječ ima i naglasak **inkartân**
- inkartât**, -ân pf. – nabaciti sloj maltera na zid, ožbukati; fig. – onečistiti, isprljati
- inkartâvânje**, -a n. – nanošenje sloja žbuke ili maltera na zid, žbukanje; fig. – prljanje
- inkartâvât**, -âjen impf. – nabacivati sloj žbuke ili maltera na zid, žbukati; **inkartâjen kâmaru** – žbukam sobu; fig. – prljati se
- inkâš**, -a m. – drveni dovratnik na prozorima ili vratima; isto i **kâša**; **vrâta na inkâš** – vrata s drvenim dovratnikom
- inkaštrân**, -a -o adj. – koji je nabijen, zaglavljene; 2. koji je prepolovljen, rascijepljen; **inkaštrâni blòk** – prepolovljeni kameni blok
- inkaštrât**, -ân pf. – zabiti, nabiti, zaglaviti; **inkaštrât vrâta** – staviti vrata u njihovo ležište; 2. prepoloviti stijenu u kamenolomu, rascijepiti; **inkaštrât stînju** – rascijepiti kameni blok na način da se u pravocrtno iskopane rupe u njemu zabiju *puncôti* (v.), a potom se *mâcôn* (v.) udara po njima od vanjskih prema unutrašnjima dok se blok ne prepolovi
- inkaštrâvânje**, -a n. – zaglavljivanje čega u što, nabijanje, npr. vrata u njihovo ležište; 2. cijepanje stijene u kamenolomu, rascjepljivanje

inkaštrāvāt, -ājen impf. – zabijati što, nabijati, zaglavljivati; 2. prepolovljivati stijenu, rasecpljivati

intornân, -a -o adj. – koji je isklesan u kamenu na poseban način; usp.

intornät

intornät, -ân pf. – isklesati slova u kamenu na način da se uokolo obilježjenog oblika slova višak kamena dlijetom odstrani, a da sâmo slovo reljefno ostane glatko kao kamena površina (prethodno polirana)

intornāvânje, -a n. – klesanje slova u kamenu posebnom metodom; usp.

intornät

intornāvāt, -ājen impf. – klesati slova u kamenu na poseban način; usp.

intornät

intregvârd, -a m. – stanje kvadratno ili poravokutno klesane *facâde* (v.) pri kojem se sva četiri vanjska kuta poklapaju u istoj ravnini; **intregvardâna facâda** – kamen koji je obrađen na način da mu se svi vanjski kutovi podudaraju u istoj ravnini; **stâvit u intergvârd** – obraditi kamen tako da mu se svi vanjski kutovi poklapaju u istoj ravnini; usp. **abòca**

intregvardân, -a -o adj. – koji je doveden u *intregvârd* (v.)

intregvardät, -ân pf. – u klesarstvu obraditi *facâdu* (v.) (ili ma koji komad kamena) pomoću *macôle* (v.) i *šćapadūră* (v.), kako bi se svi vanjski kutovi podudarali u istoj ravnini; isto i **oškvadrăt** i **poškvadrăt**

intregvardāvânje, -a n. – obrada kame-na koja mu daje stanje *intregvârda* (v.)

intregvardāvāt, -ājen impf. – obrađivati kamen na poseban način; usp.

intregvardät

isagnjĭcĕ, -ă n. – raspadanje, truljenje, trulež; odnosi se podjednako na organska tkiva, kao i na drvo ili kamen zbog djelovanja atmosferilija ili životinjskog izmeta

isagnjĭt, isâgnjen pf. – raspasti se, istruliti

isagnjivĕn, -ĕna -ĕno adj. – koji je istrulio, raspadnut

iscipadûra, -e f. – hrpa iscijepanog drv-lja ili kamenja

iscĭpân, -a -o adj. – koji je nastao cijepanjem, iscijepan, npr. deblo ili kamen

iscĭpăt, iscĭpân impf. – raspoloviti sje-kirom, iscijepati; 2. odlomiti kamen u kamenolomu

isfratunân, -a -o adj. – koji je pređen *fratunôn* (v.), misli se na svježi malter na zidu

isfratunät, -ân pf. – izgladiti svježi malter na zidu *fratunôn* (v.), poravnati

iskavân, -a -o adj. – oslobođeni dio u kamenolomu iz kojega je maknut sloj nabacanog kamenja, očišćen; 2. očišćen od sitnog kamenja, npr. rupa u zemlji iz koje je odstranjeno eksplozijom zdrobljeno kamenje

iskavät, -ân pf. – v. **kavät**

iskopăt, -òpân pf. – izdupsti rupu u tlu ili kamenu; 2. oštetiti kome oko, oslijepiti koga; **iskopâ mu je jòko** – oslijepio ga je; najčešće se misli na slučajevu kad se kome udarcem ili mehaničkim oštećenjem prouzroči sljepoća

iskunjerân, -a -o adj. – koji je (o kamenu) ispunjen *kunjêrama* (v.), prije no

- što će se rascijepiti drugim alatkama; usp. **puncòt** i **inkašträt**
- iskunjerät**, -ân pf. – iskopati *kunjêru* (v.) u kamenu
- ispicigân**, -a -o adj. – koji je obrađen pomoću *pikèta* (v.). Isto i **ispiketân**
- ispicigät**, -ân pf. – ugrubo obraditi površinu kamena pomoći *pikèta* (v.); isto i **ispiketät**
- ispiketân**, -a -o adj. – v. **ispicigân**
- ispiketät**, -ân pf. – v. **ispicigät**
- ispolirân**, -a -o adj. – koji je fino obrađen i doveden do sjaja, izglancan; **ispolirät facädu** – izglancati kamenu kvadar
- ispolirät**, -irân pf. – obraditi nekakvu površinu da postane sjajna, izglancati, npr. kamen
- istribit**, -ibin pf. – odabrati što, izabrati, npr. odgovarajuće komade kamenja među nabacanom hrpom; 2. odvojiti što korisnog od nekorisnog, npr. zrna pšenice od pljeve, ovršiti; fig. – sve pojesti, požderati; 3. ukloniti kakvu biljnu ili životinjsku vrstu iz nekog staništa, istrijebiti
- istribjen**, -a -o adj. – koji je odabran, izabran, npr. odgovarajući kamen iz gomile; 2. koji je odvojen iz kakve mase, izdvojen, npr. zrno pšenice iz pljeve; fig. – koji je posve pojedena, požderan; 3. koji je uklonjen s nekog staništa, istrijebljen (o biljci ili životinji)
- išpuntaljân**, -a -o adj. – koji je obrađen sa *špuntalijôrôn* (v.)
- išpuntaljät**, -ân pf. – obraditi kamenu površinu sa *špuntalijôrôn* (v.)
- izbačân**, -a -o adj. – koji je obrađen pomoću *bućârde* (v.)
- izbačät**, -ân pf. – obraditi kamen pomoću *bućârde* (v.). Nazubiti kamenu površinu. Isto i **nabačät** i **pobačät**; usp. **bačät**
- izdilân**, -a -o adj. – koji je fino obrađen, izrezbaren, npr. kakav kamenu ili drveni komad
- izdilät**, -ân pf. – ufino obraditi komad kamenu ili drva, izdjeljati; 2. istesati u kamenu ili drvu; **välo bi mi izdilät plöču za grêb** – morao bih obraditi nadgrobnu kamenu ploču
- izdübân**, -a -o adj. – u kojem je napravljena rupa, iskopan
- izdübät**, -übân pf. – iskopati rupu u zemlji ili kamenu, izdupsti
- izgorit**, -örin pf. – nestati sagorijevanjem, izgorjeti; 2. dotrajati, pregorjeti, npr. žarulja; 3. opečiti se na suncu u ljetnim mjesecima, izgorjeti; 4. pregorjeti zbog predugog kuhanja; 5. izgorjeti *japlênka* (v.), dogorjeti
- izgradinân**, -a -o adj. – v. **gradinân**
- izgradinät**, -an pf. – obraditi kamen pomoću klesarske alatke *gradine* (v.)
- izgrezät**, -ân pf. – v. **ispicigät**
- izist**, izin pf. – pojesti, dovršiti s jelom; 2. nagristi zbog djelovanja zuba vremenom; **izilli su se zübi na vidi** – izjeli su se navoji na vijku; **izila se je kolôna** – nagrizlo je vrijeme kamenu stup; fig. – biti mnogo veći ili jači od nekoga; **izî bi ga kolikî je** – pojeo bi ga koliko je velik
- izléc**, izlêžën pf. – donijeti na svijet životinju, okotiti; 2. urušiti se, srušiti se (o suhozidu); **izlêgla je gomila** – urušio se suhozid

izležēn, -ēna -ēno adj. – koji se rodio (o životinji), okoćen; 2. koji se urušio, srušen (o suhozidu)

izrašān, -a -o adj. – koji je obrađen pomoću *rašīna* (v.)

izrašāt, -ān pf. – obraditi površinu kamena pomoću *rašīna* (v.)

izvādīt, -īn pf. – izvući iz čega, dobiti; 2. naći izliku, opravdati se; 3. kupi-

ti putnu kartu; 4. napraviti osobne dokumente; 5. odvaliti komad kamena u kamenolomu; usp. **ucīpāt**

izvānjski zīd, izvānjskēga zīda m. – debeli zid građen tehnikom suhozida koji oplakuje *2/3 japlēnke* (v.), a služi kao potporanj da se ista ne bi urušila i rasula

– J –

jaglā, -ē f. – predmet koji se koristi za šivanje, igla; 2. dugačke metalne igle koje služe za pletenje vunenih predmeta; 3. okomita greda u starim uljarama koja je služila kao osovina oko koje su se okretala *žrīna* (v.); 4. poprečna greda na starinskim dizalicama u kamenolomima što se pomiče amo-tamo, ovisno o potrebi. Isto i **grānā**; usp. **grūva**; 5. kameni dovratnik. Postoji i oblik riječi **iglā**; usp. **jērta**

jāpānj, jāpnja m. – vapno, kreč

jāpījēnka, -e f. – v. **jāplēnka**

jāpījēnār, -a m. – v. **jāplēnār**

jāplēnār, -a m. – radnik na *jāplēnki* (v.)

jāpījēnka, -a f. – v. **jāplēnka**

jāplēnka, -e f. kamena građevina u kojoj se ložila vatra, a od čijeg sagorjelog kamenja se u dodiru s vodom dobivalo vapno, vapnenica, klačina. Nekoliko tjedana prije loženja sakupljalo se i bralo granje što će služiti kao loživa tvar, a sam postupak sagorijevanja trajao je danonoćno dva do tri tjedna. Nakon toga bi se japlēnka nekoliko dana hladila, te se potom magarcima

ili brodovima sagorjelo kamenje dopremalo kući ili prodavalo. Postoje i oblici riječi **jāpījēnka** i **jāpījēnka**; usp. **burlāna**, **škīra** i **kūjba**.

jarīna, -e f. – sitan pijesak koji se vadi s dna mora, a koristi se u građevinarstvu; **zamišāt jarīnu i cimēnat** – zamiješati pijesak i cement. Isto i **přžina**; usp. **ligadīna**

jērta, -e f. – kameni stup koji se po visini ugrađuje u rupu u zidu gdje dolaze vrata ili prozor, dovratnik. Obično je od jednog komada kamena, i to ukrašenog tragovima *bučārde* (v.), a sa strane je primjetna *kurdelīna* (v.); usp. **prāg**, **šambrān** i **bāža**

jīlo, -a n. – oštrica noža ili ma koga drugog sječiva ili alatke; **tūpo mi je jīlo** – nije mi oštra oštrica. Isto i **oštrāc**; usp. **pōje**.

jōca, -e f. – vrsta ručne blanjalice koja je vrlo uska i s oštricom je u obliku slova »U«, a koristi se za izradu žlijeba na drvenoj površini; usp. – **plānja**; 2. žlijeb s donje strane betonske strehe, koji onemogućuje slijevanje vode niz zid, već jednostavnim kapanjem

usmjerava vodu (kišnicu) na tlo; usp. **ridöš**
jöko, -a n. – organ vida, oko; **iskopät**
jöko – oslijepiti koga; 2. šupljina na

mreži koja može biti različite veličine, oko; odnosi se podjednako i na ribarstvu i na građevinsku metalnu mrežu

– K –

kabäl, -älä m. – drvena posuda elipsastog oblika u kojoj se težacima u polju ili radnicima u kamenolomu nosila hrana; imala je drveni poklopac i dva uha koja su služila kao hvatišta

kaläštar, -äštra m. – daščica koja se čavlina pričvrsti na obje stijenke kalupa, odnosno *kašünä* (v.) za budući zid, te ujedno diktira njegovu širinu; usp. **murêl**

kalaštrân, -a -o adj. – koji je pričvršćen *kaläštriman* (v.)

kalašträt, -ân pf. i impf. – stavljati *kaläštre* (v.) u armaturu, pripremati drvenu konstrukciju u građevinarstvu; usp. **armät** i **puntät**

kalašträvânje, -a n. – pripremanje dijela drvene konstrukcije u građevinarstvu; usp. **kalašträt**

kalašträvät, -äjén impf. – v. **kalašträt**
kämenica, -e f. –ručno izrađena kamena posuda u obliku kvadra ili kocke u kojoj se čuva ulje; 2. kameni sud u koji se stavlja voda ili kukuruz za neke domaće životinje; usp. **korïto**; 3. vrsta školjkaša, oštriga (*Ostrea edulis*)

Kämenpräg, -a m. – toponim na sjeveroistočnoj strani Novog Sela; 2. kamenolom na istoimenom lokalitetu

kamijön, -önä m. – vozilo za prevoženje većeg tereta, kamion; 2. mjera za neodređenu količinu čega, npr. šode-

ra, drva; **donès mi kamijön ševüre** – dovezi mi šodera u spremištu kamiona
kamijoncîn, -a m. – manji kamion, kamiončić. Isto i **kamijonèt**

kamijonèt, -a m. – v. **kamijoncîn**

kämik, -a m. – kamen, stijena; isto i **stînjä**

kampijün, -ünä m. – kameni ili drveni znak kojim se zabranjuje pristup stoci; usp. **čuläk**; 2. primjerak nekog materijala, uzorak; usp. **müštra**

kantîr, -îrä m. – oveći kameni blok koji je prigodom gradnje *japlénke* (v.) u uloži kamena temeljca, a postavlja se u kružnom nizu uokolo *kötla* (v.) s razmacima u kojima nastaju *dušpîri* (v.); 2. drvena gredica s blagim ovalnim udubljenjem koja se se stavlja pod bačvu u konobi radi sigurnijeg ležanja bačve; usp. **bašefîna** i **cök**

kantün, -ünä m. – kut, ugao, ćošak. Isto i **ćošä**; 2. kameni kvadar obrađen s dvije strane, koji se ugrađuje na ugao kuće ili zida

kapetân, -a m. – zapovjednik broda ili lučke kapetanije, kapetan; 2. zapovjednik u vojsci, satnik; 3. vođa momčadi u športu; 4. kutni stup u kamenoj ogradi ili među *kolonêtân* (v.), najčešće drugačije obrađen i deblji od kolonica; usp. **balauštra**

kapitêl, -êla m. – ukrašeni kameni dio koji dolazi na vrh stupova, na koji se izravno naslanja gornji dio građevine; riječ ima i naglasak **kapitêl**; usp. **modijûn i krûna**

kaprijûn, -ûnâ m. – drvena letva koja se ugrađuje u krovnu konstrukciju na potezu između *štrôpa* (v.) i *bankîne* (v.); na rešetke što ih čine kaprijuni polažu se crjepovi ili *plôče* (v.); usp. **kolâc**

kâr, kâra m. – kola koja su vukla životinje iz porodice konja, a najčešće su bila jednosjed i služila su za dopremanje drva ili *intrâde* (v.) iz polja; danas su ih zamijenili traktori; 2. kućište na šinama u kojem se odvodio višak kamena iz kamenoloma ili s *gâtera* (v.); usp. **vaguncîn**

karêt, -a m. dem. – v. **kâr**

kârg, -a m. – teški teret; **bît u kârgû** – biti pod nekim teretom; 2. klesani kamen koji pritišće srdele u važu tijekom soljenja u salamuri; **srdêle u kârgû** – sardele pod teretom pri soljenju

karijôla, -e f. – primitivna naprava na kojoj se voze djeca, a sastoji se od obične drvene ploče, jednostavnog drvenog upravljača s jednim ležajem koji je u funkciji kotača, te dva manja ležaja koja su na rubnim kutovima stražnjeg dijela vozila; 2. trbušasta naprava s jednim kotačem i dvije ručke što se manualno gura, a služi za prijevoz drva, maltera ili ma kakvoga (građevinskog) materijala, tačke

kasûm, -a m. – naprava za paljenje eksploziva, upaljač. Najčešće se rabi u

kamenolomima ili inače kad se hoće raznijeti stijena ili beton; usp. **mîća kaštîl**, -îla m. – kamena građevina, kula, utvrda

kašûn, -ûnâ m. – učvršćene daske koje služe za konstruiranje kalupa u svrhu pravljenja betonskog zida; usp. – **blažûjka i armât**; 2. drveni element u kuhinji za držanje posuđa ili pribora za jelo, ormarić; 3. dio kamiona namijenjen za teret; **napûnîli su kašûn su stînjen** – nakrcali su kamion kamenjem; 4. drveni kalup u kojem se oblikuje pokošena i osušena trava

kâva, -e f. – v. **petrâda**

kavadefêro, -e f. – čelična sajla za dizanje blokova u kamenolomu; postoji i oblik riječi **kavodefêro**

kavadûr, -ûrâ m. – radnik u kamenolomu koji vadi kamen iz brda, berač kamena; usp. **pašarîn**. Isto i **cipadûr kavalêt**, -a m. – drveno ili metalno postolje u obliku dvostrukog slova A, koje služi u građevinarstvu pri radu na vanjskoj strani zidova ili fasade, nogari

kavât, -ân (-âjen) pf. i impf. – dizati površinski sloj sitnog kamenja u kamenolomu, čistiti kamenje; 2. vaditi izmrvljeno kamenje nakon djelovanja eksplozivne naprave

kavâvât, -âjen impf. – v. **kavât**

kavêrna, -e f. – prirodna šupljina u živom kamenu, pukotina, spilja

kâžo, -ota m. – kuća

kîn, kîna m. – oveći čelični klin koji se umeće u rupu u kamenu prije njegovog cijepanja udarcima *mâce* (v.);

- umeće se među dvije čelične pločice, tj. *laštre* (v.); usp. **puncõt**
- kìpa**, -e f. – koš na kamionu u koji se ukrcava teret
- kìper**, -a m. – v. **dàmpër**
- kjūčì**, kjūčìh pl. tant. – plosnati kamenovi kojima se gradi prostor iznad vrata *japlénke* (v.); gradnja se obavlja na način da se slažu jedan na drugi, s time da je onaj gornji uvijek malo izbačen prema naprijed
- kjūn**, -a m. – rožnati produženi dio gornje i donje usne kod ptica, kljun; 2. izduženi i zaoštreni dio nekog alata ili oruđa, npr. *kosòra* (v.), *pikèta* (v.) ili motike
- klānfa**, -e f. – željezna šipka na krajevima zakrivljena i zaoštrena, koja služi za povezivanje dviju drvenih greda u građevinarstvu
- klèh**, klèhà m. – tlo pod nogama, pod
- klesadūra**, -e f. – način obrade kamena klesanjem; 2. gotovi i obrađeni kameni komadi spremni za prodaju ili montažu; isto i **klesarija**
- klesarija**, -e f. – radionica za obradu kamena, klesarska radionica; 2. gotovi i obrađeni kameni komadi spremni za prodaju ili montažu; isto i **klesadūra**
- klīn**, klīna m. – zašiljeno drveno ili metalno tijelo koje služi u različite svrhe; usp. **kūnj** i **puncõt**; 2. vrsta listopadnog stabla koje uspijeva na Mediteranu, klen, maklen (*Acer monspesulanum*)
- klūpica**, -e f. dem. – mala klupa od drva ili kamena; 2. tanki kameni prag na prozoru
- Kōcije petrāda**, Kōcijotove petrāde f. – kamenolom na lokalitetu Sveti Mikula
- Kōgul**, -a m. – ulica sa širokim stepenicama popločanim oblim kamenjem i zemljom, koja vodi od sredine Selaca prema istočnom izlazu iz mjesta
- kōgul**, -a m. – stepeničasta strma staza ili ulica koja je popločana oblim kamenjem i zemljom; usp. **šaliž**
- kōgula**, -e f. – manja stijena ili ploča veličine šake kojom se popločavaju putovi, žalo; najčešće su okruglog oblika i nejednake veličine; usp. **kōgul**
- kogulān**, -a -o adj. – v. **šaližān**
- kogulāt**, -ān pf. i impf. – v. **pošaližāt**
- kogulāvānje**, -a n. – v. **šaližāvānje**
- kogulāvāt**, -ājen impf. – v. **šaližāvāt**
- kolāc**, kōlca m. – zašiljeni komad drveta koji se zabija u zemlju i služi za privezivanje ili rastezanje žice u svrhu onemogućivanja pristupa stoci; 2. poprečna daska koja se ugrađuje u krovnu konstrukciju i proteže se od središnje grede *štropā* (v.) do *bankīne* (v.) na zidu, a na njih se naslanjaju crjepovi ili *plōče* (v.); usp. **kaprijūn**; 3. negativna ocjena u školi, jedinica; **zabī mu je kolāc** – dao mu je jedinicu
- kofīnac**, -fīnca m. dem. – malo koljeno, koljence. Pritom se ponajprije misli na male zglobove, npr. na prstima; 2. cjevčica u obliku koljena; 3. kutni komad stijene na *konālū* (v.) oko kuće; 4. grop na grani, npr. prutu od loze
- kōlo**, -a n. – kotač na prometalima, točak; 2. svečani ples u krug više ljudi koji se drže za ruke; 3. plastična zračnica kojom se djeca uče plivati; 4. igra

s loptom u kojoj jedan loptu pokušava oteti dok mu ostali igrači to onemogućuju – **igràt ù kolo**; 5. čelični dio na tijesku za grožđe koji prenosi okretaje ručne poluge na glavu turna; 6. drveni nazubljeni kolut na čegrtaljki koji proizvodi zvuk okretanjem i lupanjem drvenog jezičca o zube ovoga koluta. Čegrtaljka se rabi isključivo za bogoslužja u crkvama tijekom liturgijâ Velikog petka; 7. mlinski kamen; usp. **žrno**; 8. općenito predmet u obliku kruga, kolut, kotur

kòlobrân, -a m. – v. **parakâr**

kolôna, -e f. – kameni stup ili stub kao nosiva konstrukcija nečega nadograđenog, potporanj; 2. svaki od obrađenih i duguljastih okomito postavljenih kamenova na ogradi balkona ili ma kakvoj drugoj kamenoj ogradi; usp. **balaüştra**; 3. valjkasti kamen ugrađen u rivu, koji služi za privezivanje brodova; u novije vrijeme postavljaju se željezni vezovi u obliku gljive

kolonëta, -e f. dem. – manja kolona koja je sastavni dio kamenih ograda; usp. **balaüştra** i **kapetân**

kolovâj, -âjâ m. – zaobljeni donji dijelovi zida koji se spajaju s cestom, kanal; 2. unutarnji rub zjoga za balote

komîn, -inâ m. – unutarnji ili vanjski prostor za loženje vatre, kamin, ložište; ako se nalazi unutar kuće, tada obično služi za grijanje prostorije, dočim se u vanjskim izvedbama rabi za pripravljanje jela na gradelama ili ražnju, ispod peke ili u bronzinu

komišûra, -e f. – prostor između kame-nja ili ploča što se polažu u pod pri

oblaganju, procjep; usp. **fûga**; 2. ra-sjeklina u stijeni, pukotina

kompresôr, -ôrâ m. – stroj kojim se u kamenolomu buši rupa za postavljanje eksploziva; usp. **bumbardîna** i **trâpanj**

konâl, -âlâ m. – prokop uz cestu, kanal, jarak; 2. limeni ili kameni kanal između vrha zida i krova kroz koji kišnica otječe u bunar, usp. **lâstavica** i **rigolëto**; 3. morski pojas između otoka i kopna ili dva otoka, kanal

konalîca, -e f. – crijep koji je na poprečnom presjeku u obliku slova U. Isto i **kûpa konalîca**; usp. **samâr**

kônka, -e f. – drvena kašeta s dvije ručke u kojoj zidari drže malter za vrijeme gradnje

konöp, konopâ m. – konopac, uže. Isto i **špâg**; usp. **arganël** i **kavadefëro**; 2. klesani ukras duž *jërte* (v.) ili drugoga obrađenoga kamena nalik na pleter; usp. **baštûn**

kopât, kôpân impf. – ručno obrađivati zemlju *motîkôn* (v.), kopati; **kopât nâ stoge** – kopati na način da okopani dio zemlje ostaje u obliku brežuljaka; 2. prekopavati općenito, npr. kanale za polaganje cijevi ili kabela; 3. dupsti rupu u kamenu pomoću klesarskih alatki: a) radi postavljanja oruđa za prepolovljavanje kamenog bloka; **kopât kunjëru** – dupsti rupu u kamenu pomoću *puntalûrâ* (v.) i *macôle* (v.) u koju se polažu *punçôti* (v.) i udarcima *mâce* (v.) lomi kameni blok i b) radi izradi *kâmenice* (v.) ili *korîta* (v.); **kopât korîto** – dupsti rupu u kamenu prilikom izrade kamene posude

za zadržavanje vode; 4. vaditi kamen iz kamenoloma

kopr̃tèla, -e f. – podna nosiva stijena na koju se slažu *kolonète* (v.) u *balauštri* (v.). Oblika je kvadra i glatko izbrušena, a rjeđe se na njoj nazubi površina s nekim od alata; usp. **pòklop̃nica**

kòraš, kòrša m. – red kamenih kvadara složenih unaokolo kuće u zidu; **vâ mi ðignūt jòš jedân kòraš** – moram ugraditi još jedan red kvadara; 2. kamena *facâda* (v.) veličine 30 x 100 cm, koja služi za popločavanje ulica; **ožmarät kòraš** – oblikovati kvadar ove veličine; usp. **šaliž**

kor̃ito, -a n. – posuda od kamena ili drva u koju se stavlja hrana za životinje; 2. usjeklina u tlu koju su načinili rijeka ili potok svojim protjecanjem

kornīž, -a m. – kameni rub ceste; 2. kameni dijelovi koji opasavaju gornji rub kuće (odmah ispod krova), u svrhu sakupljanja kišnice; postoji i oblik riječi **kornīžun**

kornīžun, -ūnā m. – v. **kornīž**

košūjica, -e f. dem. – mala košulja za dijete, košuljica; 2. tanki sloj od kamenih ploča kojima se prekriva *japlēnka* (v.), na koju se kasnije nabaca sloj zemlje debljine dva pedlja; 3. nestašno dijete, vragolan ili **čà bôg dā i kùća**; 4. mala košulja

kotâl, kòtla m. – oveća trbušasta posuda u kojoj se kuha neka smjesa i koja je bakrenom cijevi povezana s drugom posudom, u kojoj nastala para destilacijom prelazi u rakiju, kotao; **pòc na kotâl** – otići u kotlovnicu peći rakiju; 2. okrugla rupa u zemlji širine deset lakata i dubine jedan metar oko koje

se gradi *japlēnka* (v.); njegova je zadaća zadržavanje pepela nakon sago-rijevanja granja

kovāč, -āčā m. – zanatlija koji radi u kovačkoj radionici, kovač; 2. vrsta ptice, vodomar (*Alcedo atthis*)

kovačija, -e f. – kovačka radionica. U njoj su se izrađivale ili popravljale mnoge alatke za rad u polju ili kamenolomu. Također, u kamenolomima je kovačija bila samostalna kućica specijalizirana isključivo za popravak oštećenih alata kojima se brao ili obrađivao kamen.

kožica, -e f. dem. – tanki dio kože koji se odere nakon udarca ili pada; 2. kožica na muškom spolovilu, prepucij; 3. komadić izrezane kože koji se stavlja u *uši* (v.) na nekom alatu (motici, čekiću, macoli...) kako se drvena drška ne bi micala; fig. – ma koji djelić kože koji služi za najrazličitije namjene

krālīt, -a m. – zdrava stijena u kojoj nema žile ili zemlje

kràs, -a m. – kamenito tlo, krš

kremenjāča, -e f. – zemlja u kojoj ima mnogo sitnih kamenčića

kremenjāčina, -e f. – v. **tupīna**

krīk, -a m. – ručna dizalica u kamenolomu kojom se dijelom odlomljena stijena u potpunosti odvajala od svojega ležišta; usp. **grūva**; 2. kočnica na *kàru* (v.) koja se koristi za zaustavljanje i polaganu vožnju na nizbrdici. Zatezao bi se zupčanik što je imao prijenosnu silu na drvo koje je strugalo po kotaču. Taj komad drva često se pojačavao gumom, kako bi mu se produžio vijek

- trajanja; **kà krik san** – sit sam, najeden; fig. – čvrst sam, jak
- krikân**, -a -o adj. – koji je odvaljen pomoću *krîka* (v.), npr. kamen u kamenolomu; 2. koji je spriječen u hod, zaustavljen
- krikât**, -ân pf. – odvojiti kamen u kamenolomu pomoću *krîka* (v.), odcijepiti; 2. spriječiti koga u hod, zaustaviti
- krikāvânje**, -a n. – odvaljivanje kamena u kamenolomu pomoću *krîka* (v.); 2. sprječavanje čijeg hoda, zaustavljanje
- krikāvât**, -âjen impf. – odvaljivati kamen u kamenolomu pomoću *krîka* (v.); 2. sprječavati komu hod, usporevati koga; 2. zaustavljati vozilo, kočiti
- křpît**, -în impf. – činiti ili popravljati što šivanjem, šivati, npr. hlače ili ribarsku mrežu; 2. popraviti što umetanjem novoga komada drva, kamena ili asfalta
- křt**, křtã m. – komad čega, dio
- křtić**, -a m. dem. – komadić, djelić; usp. **retâj**
- krûna**, -e f. – lovorov ili cvjetni vijenac koji se nosi prilikom sprovoda; 2. simbol kraljevske ili carske vlasti koji se nosi na glavi, **trnõva krûna** – vijenac od trnja koji su Isusu Kristu za vrijeme muke natakli na glavu; 3. novac koji je kod nas bio u optjecaju za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije; 4. dio zuba koji viri iz desni; 5. gornji dio u klesarstvu izrađenih stupova ili nečega tome nalik; usp. **kapitël**
- kubatûra**, -e f. – iznos izračunat u kubičnim metrima; **kubatûra stinjë** – količina stijene ili kamena; fig. – veća količina općenito
- kubîk**, -îkã m. – volumen kocke kojoj je svaka stranica dugačka jedan metar, kubični metar
- kućëräk**, -ërka m. dem. – manja kuća, kućica; usp. **bûnja i pojâta**; 2. primitivno sagrađeno sklonište koje štiti od sunca ili kiše, a sastoji se od nekoliko kamenih ploča poredanih uz *gomîlu* (v.)
- küćica**, -e f. dem. – mala kuća, obično poljska, građena tehnikom suhoziđa; 2. dio u vrtu unutar lijehe uredno okopan, u koji se pojedinačno sadi sjemenka (gomolj) krumpira, kapule ili koje druge povrtne kulture; 3. drvena kućica za psa, paščara, psarnica; 4. vrsta morske školjke, vongola (*Venerupis decussata*); 5. prostor unutar kakvog obrasca u koji se upisuju traženi osobni podaci; 6. kockica u enigmatskim križaljka gdje se upisuju slova
- kûjba**, -e f. – čunjasti kameni vrh *japlênke* (v.); 2. polukuglast krov na crkvama ili drugim građevinama, kupola
- kujûn**, -ûnã m. – ispupčeni četvrtasti zub na manjoj klesanoj koloni koja je sastavnim dijelom kamene ograde; pri gradbi kamene ograde ta mala kolona *kujûnom* se ulaže u rupu u kamenu ili u *skalîni* (v.), u *kunjêru* (v.), kako bi se na taj način dodatno učvrstila bez lijepljenja; usp. **balauštra**
- kûk**, -a m. – bok, slabine; **slomit kûk** – doživjeti prijelom boka; 2. kameni masiv, mali brijeg; usp. **gomîla**
- kulâta**, -e f. – stražnji dio *facâde* (v.), odnosno njezina debljina

kumpīr, -īrā m. – vrsta gomoljastog povrća, krumpir (*Solanum tuberosum*); 2. oveći i okruglasti komad kamena; isto i **tombolōn**; usp. **balsamāk**

kūnj, -a m. – drveni klin koji se najčešće koristi u kamenolomima; u kamenu se ukopa *kunjêra* (v.), te se stave ovi kunjevi i naliže voda, a sutradan se kamen sam od sebe rascijepi; usp. **puncōt**

kunjêra, -e f. – nepravilna okruglasta rupa u kamenom bloku ručno izdubena *puntalūrōn* (v.), u koju se stavljaju *puncōti* (v.) prije cijepanja tog istog bloka; **vā mi izdubāt kunjêru** – moram iskopati rupu u kamenu; 2. pravilna četvrtasta rupa u podnici kamene ograde ili *skalīne* (v.), u koju se umeće manja kamena kolona s *kujūnōn* (v.)

kunjerāt, -ān – kopati *kunjêru* (v.) u kamenu

kunjerāvānje, -a n. – kopanje *kunjêre* (v.) u kamenu

kunjerāvāt, -ājen impf. – v. **kunjerāt kūpa**, -e f. – boja u talijanskima kartaškim igrama; 2. kožna izraslina na glavi kokoši ili pijetla, kresta; 3. pločasta opeka za pokrivanje krova, crijep

kurdelīna, -e f. – margina na *facâdi* (v.) koja se ne obrađuje, nego služi kao stanoviti ukras, okvir facade; usp. **refilāvānje**

kušinēt, -a m. dem. – mali jastuk, jastučić; 2. maleni jastučić u koji se zabijaju igle i na taj način drže u blizini šivaćeg stroja; 3. uzdignuti dio isklesanoga donjega kamenog praga što iskače i s lijeve i desne strane na koji se neposredno postavlja *bāža* (v.); usp. **jërta** i **prāg**

– L –

lagumān, -a -o adj. – u kojem je postavljen eksploziv, miniran

lagumāt, -ān pf. i impf. – postaviti eksploziv, minirati. Isto i **mināt**

lagumāvānje, -a n. – postavljanje eksploziva, miniranje

lagumāvāt, -ājen impf. – postavljati eksploziv, minirati

lancāna, -e f. – željezno uže srednje debljine koje se sastoji od savinutih niti; usp. **kavadefêro**; 2. debeli konopac za vezivanje brodova

lāpida, -e f. – okomita kamena nadgrobna ploča s imenima pokojnika pokojanih u grobnici; usp. **plōča**

lāpiš, -a m. – plosnata olovka kojom kamenari i stolari obilježavaju materijal za rezanje; fig. – pisaljka općenito

lāstavica, -e f. – vrsta ptice selice, rusogrla lastavica, lasta (*Hirundo rustica*); 2. vrsta morske ribe, poletuša (*Exocoetus volitans*); 3. sam vrh zida na koji je oslonjeno krovšte; 4. dio na zeljastoj biljci karamik (*Triticum monococcum*), a koji djeca u šali otkidaju i bacaju na prijatelje; ovi se dijelovi nazivaju »curek«, jer prema dječjoj mašti, koliko ih se prilijepi za odjeću, toliko dotični ima cura (momaka); 4. tanka kamena ploča koja strši na vrhu zida

ispod krova, na koju se stavljaju vanjski crjepovi što kišnicu odvede podalje od kuće; usp. **konāl** i **rigolèto**; 5. kamena ploča debljine oko tri centimetra i širine oko 15 cm što strši kao nadstrešnica iznad prozora ili vrata, sprječavajući udaranje viška vode o kiši u drvo vrata ili škura; usp. **pjöver lăštra**, -e f. – čelična pločica koja se uvijek u paru »na V« postavlja u rupu u kamenu, te se među sad već dvije *lăštre* umeće *puncòt* (v.) u svrhu rascjepljivanja kamenog bloka; usp. **kunjêra**; 2. staklena površina na prozoru ili vratima; **razbili su mi lăštru!** – razbili su mi prozor!; 3. komad stakla općenito

lavêl, -ëla m. – kameni sudoper izrađen ručno klesanjem i u jednom komadu

levandîn, -a m. – metalni ili kameni umivaonik u kupatilu, lavandin, lavor; usp. **lavêl**

lêženje, -a n. – rađanje (o životinji), kočenje; 2. urušavanje, rušenje (o suhozidu); **izlêgla je gomila** – urušio se suhozid

lêžò, -ă n. – mjesto gdje leže životinje ili gdje se skrivaju, leglo; 2. stalna pozicija na kojoj rastu sezonske jednogodišnje biljke (npr. bljušti, šparoge ili gljive); usp. **pòšta**; 3. donji dio *facâde*

(v.) na koji se ona postavlja prilikom montaže

ligadîna, -e f. – smjesa sitnog pijeska, cementa i vode kojom se presvlače betonski zidovi; **băcît ligadînu** – premazati vanjske dijelove zida ligadinom. Postoji i oblik riječi **likadîna**; usp. **imbukadûra** i **šprûc**; fig. – zadnji premaz, glazura

likadîna, -e f. – v. **ligadîna**

litò, -ă n. – rezbarsko oruđe koje je na dnu pljosnato i zaoštreno, dljeteto, dubilo; **pròc litôn** – dljetom obraditi površinu materijala. Postoje razne vrste za obradu kamena ili drva

livêl, -ëla m. – točna ravnina ili okomica čega, razina, nivo. Najčešće ga koriste kamenari tijekom postavljanja kvadara ili gradnje zida; **zîd je u livêlu** – zid je u ravnini; 2. naprava koja pokazuje točan vodoravni ili okomit nagib čega, ravnomjer; usp. **škvâdra** i **stăža**; 3. psihička stabilnost čovjeka, svijest; **nîs mi băš u livêlu** – nisi baš posve normalan

livelăt, -ân pf. – dovesti u vodoravan položaj drvenu ili kamenu površinu

lizêna, -e f. – prag unutar *năpe* (v.) od kamina od kojeg se odbija dim kad ga vjetar vraća prema unutra

luminârij, -a m. – prozor s krovicom koji se nalazi u potkrovlju

lunêta, -e f. – v. **voltîžina**

– M –

măca, -e f. – veliki klesarski ili kovački čekić, malj, težine 5, 6, 8 ili 12 kg. Njome se udaraju *puncòti* (v.) prigodom cijepanja kamenog bloka, ali i

kuje oruđe u kovačkoj radionici. Isto i **sùmlata**; 2. sjekira koja sa suprotne strane ima glavu čekića; **udrît volă măcôn po glăvî** – omamiti govodo

- maljem po glavi; **māca ol fāja** – alatka nalik prethodnoj vrsti, s tim da je oštrica znatno tuplja (ali u obliku sjekire) i služi u kamenolomima za lomljenje kamenja; 3. deblji prut na vinovoj lozi iz kojega se razvijaju pupovi
- macōla**, -e f. – klesarski čekić šire radne površine. Koristi se u klesarstvu prigodom rada s *puntalūrōn* (v.) ili *šćapadūrōn* (v.), kad se kopaju rupe u kamenu. Radna površina kojom se udara iznosi otprilike 5 x 5 cm, a težine je oko 3 kg.
- macolāt**, -ān pf. i impf. – udarati *macōlōn* (v.) po čemu
- macumêrina**, -e f. – široki pās školj-kastoga kamena koji se nalazi u živoj stijeni. Može biti dugačak desetke metara, a na nj se naiđe u kamenolomima tijekom odvaljivanja kamenih blokova
- majinān**, -a -o adj. – koji je spušten na pod, skinut, npr. kameni blok
- majināt**, -ān pf. – spustiti na pod, skinuti, npr. teret dizalice u kamenolomu
- majināvānje**, -a n. – spuštanje koga ili čega, skidanje, npr. dizalicom u kamenolomu
- majināvāt**, -ājen impf. – spuštati koga ili što, skidati, npr. dizalicom u kamenolomu
- mālta**, -e f. – smjesa cementa i vode za zgotovljavanje betona, malter; usp. **baštūn** i **beverūn**
- manovāl**, -ālā m. – fizički najamni ne-kvalificirani radnik, najamnik
- manovālīt**, -ālīn impf. – raditi kao najamni radnik; usp. **faturēta**
- marčapjēde**, -a n. – v. **šaliž**
- marijāna**, -e f. – velika čelična poluga težine oko 80 kg, kojom se odvaljuju veće gromade kamenja u kamenolomu; usp. **štrangulīn**
- markapjān**, -a m. – vanjska oznaka kata na kući koja se sastoji od uzdužno postavljenih uskih, a dugačkih kamenih pločica; isto i **fāša**; usp. **cōkul**
- martelīna**, -e f. – v. **zubātka**
- māst**, -i f. – namirnica biljnog ili životinjskog podrijetla koja se dobiva otapanjem masnih naslaga; 2. pomada, krema za njegu kože; 3. kolomast za podmazivanje motora velikih kamiona ili dizalica
- maščān**, -a -o adj. – koji je premazan mašću, namašćen
- maščāt**, -ān impf. – premazati mašću, namastiti
- maščāvānje**, -a n. – premazivanje mašću, mašćenje
- maškīn**, -īnā m. – kramp, mašklin, pijuk, trnokop; usp. – **škāmlī**
- maškinānje**, -a n. – kopanje pomoću maškline, krampanje: a) tijekom iskopavanja kanala za polaganje cijevi ili energetskih kabela i b) tijekom obrade za puštenog zemljišta
- maškināt**, -ān impf. – kopati s mašklinom, krampati
- maškināvāt**, -ājen impf. – v. **maškināt**
- maškinīć**, -a m. dem. – maleni pijuk, krampić
- mašūr**, -ūrā m. – pravokutni udubljeni metalni predmet koji ima dva uha sa strane, a koristi se uglavnom u građevinarstvu za ručno prebacivanje tereta

- matrejāl**, -ālā m. – sirovina za izrađivanje nečega; 2. otpadak građevinskog materijala
- matūn**, -ūnā m. – predmet dobiven pečenjem zemlje koji se koristi u građevinarstvu, opeka, cigla; usp. **blokēta**; fig. – glupan, tikvan; **glūp si kã matūn** – glup si kao cigla
- mèdija**, -e f. – trag *zubātke* (v.) na kamenu; usp. **facâda**
- mēlò**, -ā n. – zidarski alat nalik na manju motiku s dužim drvenim vratom, koji služi za miješanje betona
- mēštar**, mēštra m. – stručnjak u nekom zanimanju, ekspert; 2. učitelj u školi, nastavnik, profesor; 3. kapelnik, dirigent
- meštrānca**, -e f. – ono što je napravio kakav meštar, umjetničko djelo, rezbarija ili klesadura
- mêtar**, -tra m. – mjera za dužinu koja iznosi 100 cm; 2. metalna baždarena svinuta vrpca koja služi za sve vrste mjerenja; usp. **pašēt**
- metradûra**, -e f. – količina nečega što se prodaje na metre, npr. tkanina ili kamen; **pōšto metradûra bñnjice?** – koliko košta kvadratni metar kamenih pločica?; usp. **kubatûra**
- mezalûna**, -e f. – polumjesec; 2. kameni svod u obliku polumjeseca; postoji i oblik riječi **mezolûna**; usp. **voltizīna**; 3. kruh u obliku polumjeseca
- mezolûna**, -e f. – v. **mezalûna**
- mezomurāl**, -ālā m. – v. **kaprijūn**
- mīča**, -e f. – fitilj za paljenje mina u kamenolomu, štapin; usp. **kasūm**
- mīkser**, -a m. – kućanski električni aparat koji služi za miješanje tijesta ili smjese za kolače; 2. automiješalica za spravljanje betona; usp. **mīšalica**
- mīna**, -e f. – eksplozivna naprava, granata; 2. dinamit, TNT koji se u kamenolomima koristi za odvaljivanje kamenja ili u ribarstvu za usmrćivanje ribe; **odnīla mu je mīna rūku** – ostao je bez ruke zbog nestručnog rada s eksplozivnom napravom
- minân**, -a -o adj. – v. **lagumân**
- mināt**, -ân pf. i impf. – v. **lagumāt**
- mināvânje**, -a n. – v. **lagumāvânje**
- mināvāt**, -ājen impf. – v. **lagumāvāt**
- mīr**, mīrā m. – v. **murāj**
- mīrīna**, -e f. – izgorjena kuća od koje su se sačuvali samo nosivi zidovi, ruševina, ruina; 2. zidine
- mīšalica**, -e f. – stroj za miješanje smjese maltera, miješalica; koristi se najčešće u zidarstvu; usp. **mīkser**
- mlât**, -a m. – ručna alatka s metalnom glavom i drvenom drškom, koja služi za udaranje čega ili po čemu, čekić, kladivac; **mlât ol tāja** – oveći čekić koji služi za *ožmarāvânje* (v.) kamena; **mlât za nabīvânje** – čekić kojim se zatežu obruči na vinskih bačvama; usp. **māca** i **macôla**
- mlātīt**, -ātīn impf. – udarati čekićem, čekićati; fig. – udarati općenito, nanositi udarce, tući, biti
- modijūn**, -ūnā m. – nosiva kamena konstrukcija (najčešće bogato ukrašena) na koju se naslanja balkon, kameni podupirač, potporanj, menzola; usp. **trēger**
- montēr**, -ērā m. – radnik koji radi na postavljanju zidnih obloga; 2. stručnjak za ugradbu raznih kućanskih aparata ili strojeva općenito

mořika, -e f. – alatka koja služi za okopavanje zemlje, kopača; koristila se i u druge svrhe, npr. za ručno miješanje betona ili istovar šodera iz kamiona; 2. mjera za površinu koja iznosi 400 m²

mōzaik, -a m. – popločani pod ili zid koji se sastoji od oblikom nejednakih komada kamenja ili ploča; usp. **čěški vĕz**; 2. kamene ploče koje se koriste za popločavanje na način mozaika

mrřža, -e f. – naprava sačinjena od isprepletenih plastičnih ili končanih niti različite veličine i oka za ribolov, ribarska mreža; 2. plastična ili metalna mrežica sitnog oka što se koristi za sprječavanje ulaska gamadi u kuću; 3. čelična mreža s okom 10 x 10 cm što se koristi u građevinarstvu za armiranje betona; 4. mreža razapeta među vratnicama i gredom u nogometu,

rukometu i vaterpolu, gol; 5. mreža rastegnuta poprečno preko polovice teniskog terena, nec

mrtār, -ārā m. – kamena, metalna ili drvena posudica u kojoj se tučkom drobi šećer, klinčići ili drugi začini, mužar

munigĭn, -a m. – pregradni nenosivi zid u kući izgrađen od opeke, tankog betona ili drva, ošit

murāj, -a m. – zidina, zid; isto i **mřr**

murĕl, -ĕla m. – način gradnje ili oblaganja vanjskih zidova kuća s *bĭnjicōn* (v.) ili *facādōn* (v.) na način da je svaki vodoravni red jednake visine; usp. **čěški vĕz**; 2. daščica što se stavlja unutar *kašĭnā* (v.) prigodom pravljenja kalupa za gradnju zida; usp. **kalāřtar**

mūřtra, -e f. – pokazni primjer nekog materijala, uzorak; **jĕs dōni mūřtru?** – jesi li donio uzorak?; usp. **kampijĭn**

– N –

nabačāt, -ān pf. – v. **izbačāt**

načinĭt, -ĭnĭn pf. – oštećeni metalni alat kovanjem dovesti u prvobitno stanje; ako bi neki predmet, npr. *puntalūr* (v.), izgubio svojstva oštrosti, kad se *deřtemperā* (v.), kovač ga svojim redovitim postupcima zagrijava na određenu temperaturu, te daljnjim djelovanjima obrađuje do željene kakvoće; usp. **temperāvāt** i **brunĭrāt**; 2. pospremiti krevet, napraviti ga; 3. uopće nešto napraviti, načiniti

načinjānje, -a n. – popravljanje metalnih alatki kovačkim postupkom; usp.

načinĭt; 2. pospremanje kreveta; 3. pravljenje općenito, stvaranje

načinjāt, -ĭnjān impf. – oštećeni metalni alat kovačkim postupkom dovesti u prvobitno stanje; usp. **načinĭt**; 2. pospremati krevet, praviti ga; 3. uopće što napravljati, činiti

načinjĕn, -ena -eno adj. – ojačan, osnažen, npr. metal; **načinjĕn mlāt** – čekić koji je *temperāvānjĕn* (v.) u kovačkoj radionici ojačan i spreman za rad; 2. pospremljen, napravljen, npr. krevet na kojem su uredno posloženi pokrivači; 3. napravljen ili zgotovljen općenito, spreman

nadsvitlo, -a n. – prostor iznad vrata, između dva *pràga* (v.) kroz koji ulaze svjetlo i zrak u prostoriju; usp. **fineštrùn**
nalit, -ljen pf. – napuniti što vodom, naliti, ispuniti; **nalit butiliju** – naliti bocu; 2. zasuti malterom, nasuti; fig. – sazidati što, izgraditi; **nalit taràcu** – izgraditi terasu; 3. popiti veliku količinu alkohola, doći pod utjecaj alkohola, opiti se; **nalit glàvu** – opiti se
nàpa, -e f. – trbušasti svod na kaminu koji vuče dim u dimnjak; usp. **lizèna**
narašàt, -àn pf. – v. **izrašàt**
nasādīt, -ādīn pf. – izvršiti sadnju, posaditi; **nasādī san kumpīrīh** – posadio sam krumpire; 2. nataknuti drvenu dršku na alatku, nabiti; **nasādīt mlât** – nataknuti dršku na čekić
nasādēn, -a -o adj. – koji je usađen u zemlju, posađen; 2. koji je nataknut na drvenu dršku; usp. – **nasādīt**

nasadivānje, -a n. – sadenje biljaka u zemlju, sadnja; 2. naticanje drvene drške na alatku; usp. **nasādīt**
nasadivāt, -ljen impf. – vršiti sadnju, saditi; 2. naticati drvenu dršku na alatku; usp. **nasādīt**
nēbo, -a n. – nebeski svod, nebesa; **nēbo će nà zemju** – oluja će, sprema se nevrijeme; 2. svod unutar krušne peći
Nožica, -e f. – mali kamenolom koji se nalazi na istoimenom predjelu na južnom dijelu Selaca
nūla, -e f. – v. **nūlerica**
nūlerica, -e f. – najsitniji oblik šodera koji se na *dròbilici* (v.) taloži podno produžetka kroz koji ispada samljeveno kamenje; koristi se za pripremanje finog maltera; **kòko zapàda kubīk nūlerice?** – koliko košta kubični metar sitnog šodera? Isto i **nūla**; usp. **prâh**, **saldâm** i **ševùra**; 2. vrsta fino mljevenog brašna

– O –

obālīt, obālīn pf. – srušiti koga ili što, oboriti; **obālīt stīnju u petrādi** – oboriti kamen u kamenolomu; 2. prisiliti koga na ponavljanje školske godine, oboriti na ispitu, srušiti; **obālīt na gòdinu** – srušiti đaka za ponavljanje razreda; 3. izreći psovku, opsovati; **obālīt Bòga** – opsovati Boga
obalivānje, -a n. – rušenje čega, obaranje; 2. rušenje đaka i upućivanje na ponavljanje školske godine; 3. izgovaranje psovki, psovanje
obalivāt, -ljen impf. – rušiti što, obarati; 2. rušiti đaka uz upućivanje na ponav-

ljanje školske godine; 3. izricati psovku, psovati, usp. **obālīt**
òbalūt, -a m. – veći komad kamena, kamen veličine šake. Isto i **škajūn**; usp. **škàja** i **bobanica**
obāljen, -a -o adj. – koji je srušen, oboren
òblog, -a m. – natopljeni povež koji se stavlja iznad rane ili bolnog mjesta na tijelu; 2. drveni ili kameni sloj koji se postavlja na zidu
odnīt, -òšin pf. – odnijeti nekome nešto, uručiti; 2. otuđiti, ukrasti; 3. preuzeti poene u nekim igrama, npr. boćanju;

4. izgubiti ruku ili nogu u nesreći; **òdnīla mu je mīna rūku** – ostao je bez ruke djelovanjem eksplozivne naprave; 5. odstraniti suvišan dio pri obradi kamena, okrhnuti; usp. **ožmarät**; 6. uništiti, satrti, npr. poljoprivrednu kulturu; **òdnī ga je lēd** – uništio ga je led, npr. pupoljak ili cvijet
- ofrankân**, -a -o adj. – koji je izvađen, odvojen, npr. kamen u kamenolomu
- ofrankät**, -ân pf. – izvaditi i posve odlo-miti dijelom oslobođenu kamenu gro-madu iz njezinog ležišta u kamenolo-mu, osloboditi kamen; **vajà ofrankät nū stīnju** – treba izvaditi onu stijenu
- ofrankāvânje**, -a n. – postupak vađenja kamena u kamenolomu na način da ga se posvema odcijepi iz njegova ležišta
- ofrankāvät**, -äjēn impf. – vaditi oveći kamen u kamenolomu; usp. **ofrankät**
- opānak**, -ānka m. – kožna obuća ušive-na od štavljene volujske kože; nosila se je u svakoj prigodi: od odlaska na sv. misu do rada u kamenolomu; **cīl opānak** – opanak za kišu koji ne pro-pušta vodu, a specijalno je izrađen i malo je viši od običnog; riječ ima i naglasak **opānäk**
- opasät**, -ān pf. – podići zid oko čega sa svih strana, okružiti; 2. obaviti pasom, staviti pas
- opašivânje**, -a n. – gradnja zida uokolo okućnice; 2. obavijanje pasom, opasi-vanje
- opašivät**, -šījen impf. – podizati zid uo-kolo kuće, zidati; 2. obaviti pasom, opasavati
- ordēnje**, -a n. – alat kojim se radi u po-ljoprivredi, oruđe; 2. alat općenito, npr. klesarski ili stolarski; postoji i oblik riječi **ardēnje**; usp. **ārti**
- orūde**, -a n. – pribor za rad, alat
- oškurlân**, -a -o adj. – koji je očišćen do detalja, npr. lonac; 2. koji je očišćen od zemlje i spreman za daljnje kori-štenje, npr. kamen u kamenolomu
- oškurlät**, -ān pf. – dobro očistiti lonac u kojem je domalo stajala hrana, ispra-zniti lonac do u tančine; 2. dignuti sloj zemlje ili sitnoga kamenja, npr. u ka-menolomu; **oškurlāj zēmju sa stīnjē!** – makni zemlju s kamena
- oškurlāvânje**, -a n. – čišćenje zadnjih ostataka jela u loncu; 2. uklanjanje površinskog sloja zemlje ili kamenja u kamenolomu kako bi se moglo pri-stupiti vađenju kamenih *blōkov* (v.)
- oškurlāvät**, -äjēn impf. – detaljno čistiti lonac s jelom; 2. dizati površinski sloj zemlje ili kamenja u kamenolomu; usp. **oškurlät**
- oškvadrân**, -a -o adj. – v. **intregvardân**
- oškvadrät**, -ān pf. – v. **intregvardät**
- oškvadrāvânje**, -a n. – v.
- intregvardāvânje**
- oškvadrāvät**, -äjēn impf. – v.
- intregvardāvät**
- oštrac**, -acā m. – v. **jīlo**
- otvôr**, -öra m. – rupa na kući predviđena za vrata ili prozor, otvor; 2. otvor ma kakve vrste, npr. bunara ili cisterne
- otvorit**, -örīn pf. – odškrinuti vrata, otvoriti; 2. započeti raditi u novom kamenolomu; **otvorit petrādu** – otvoriti kamenolom

ožmaradūr, -ūrā m. – radnik u kame-
nolomu koji nakon *promlaćidūrā* (v.)
pristupa malo finijoj obradi kamena;
usp. **diladūr**
ožmaradūra, -e f. – otpaci kamena
nakon *ožmarāvānja* (v.); usp. **škāja**;
2. oštećenje na namještaju izazvano
kakvom mehaničkom radnjom, ogre-
botina
ožmarân, -a -o adj. – koji je ugru-
bo obrađen, nedovršen; **ožmarâna
facâda** – ugrubo obrađeni kameni
kvadar; 2. koji je oštećen, ogreban,
npr. komad namještaja

ožmarât, -ân pf. – čekićem ugrubo obli-
kovati kamen, izvršiti grube radove na
komadu kamena; 2. nehotice učiniti
štetu na namještaju, oštetiti; **ožmarâ
sam mobiliju** – oštetio sam namještaj
ožmarāvânje, -a n. – gruba obrada ka-
mena pomoću čekića, oblikovanje
ugrubo; 2. nanošenje nehotične štete
na namještaju, oštećivanje
ožmarāvât, -âjen impf. – dovesti ko-
mad kamenog kvadra u oblik grubo
obrađene površine; 2. nehotično na-
nositi štetu na namještaju, oštećivati

– P –

palâc, -a m. – dvorac, palača; fig. – ra-
skošna i luksuzna velika kuća, vila
Palâgrija, -e f. – toponim istočno od
Selaca nadomak Sumartinu; 2. kame-
nolom koji se nalazi na istoimenom
lokalitetu i pripada jednoj obitelji
Tonšić; usp. **Pivčeva petrâda**
paletîna, -e f. – željezni čavao s plosna-
tom glavom na kojoj se nalazi rupa za
vezivanje i rastezanje konopca. Če-
sto se njome koriste zidari; 2. drvena
prečkica u krletci za ptice
palizân, -a -o adj. – koji je odmaknut od
vapnenice, skinut. Misli se isključivo
na kamenje; usp. **japlênka**
palizât, -ân pf. i impf. – skidati sagor-
jelo kamenje s *japlênke* (v.) nakon što
se nekoliko dana hladila od danonoć-
nog loženja
palizāvânje, -a n. – skidanje sagorjelog
kamenja s *japlênke* (v.); nakon što se
nekoliko dana hladilo, ovo se kamenje

skida s vapnenice te se transportira na
magarcima kući ili do broda, odakle
se opet odvodi na nekakvu drugu že-
ljenu destinaciju
palizāvât, -âjen impf. – v. **palizât**
parakâr, -a m. – kameni branik uz ce-
stu. Nalik je kamenom zubu visine
pola metra, a obično ih je nekoliko
poredanih na kritičnijim mjestima
ceste uz padinu ili u zavojima. Isto i
kölobran
parapêt, -a m. – granjem natkriveni
prostor s kamenim ili drvenim stupo-
vima gdje se obrađuje kamen, sjenica;
usp. **barâka**; 2. niska ograda, zidić;
3. niski i zaštitni kameni zid uz more,
branik; 4. pročelje na škafu u barci s
vratašcima iza kojih se nalazi manji
spremnik za ribarski alat i ostala po-
magala
pâs, -a m. – vuneni pojas koji je pridrža-
vao hlače, ali i štito od prehlade i bu-

brežnih oboljenja; 2. vodoravni tanki sloj kamena u kamenolomu, različitih svojstava od glavnoga kamena koji se vadi; usp. **vèraš**

pàsica, -e f. – v. **fàša**

pašadūr, -ūrà m. – dugo svrdlo koje služi za pravljenje rupe u kamenu; usp. **svrdār**

pašarīn, -a m. – više metara dug i pola metra širok ručno iskopani usjek u živom kamenu, koji omogućuje odvajanje veće kamene *fete* (v.) od brda. Rad u pašarinu spada u najteže kamenarske djelatnosti i fizičke poslove općenito. Kako ranije nisu postojale žične pile, veliku *fětu* u kamenolomu valjalo je nekako odcijepiti. Nakon što se odredi lokacija, *oškurlā* (v.) se površina živog kamena, i tada se krene u ukopavanje. Jedna strana kamena ili *pòle* (v.) je slobodna, a s druge se kopa pašarin, tako da se lakše odvoji spomenuta feta nakon završetka kopanja. Radovi su se obavljali *pikěton* (v.), zbog čega su nastajale brojne rane na potkoljenicama zbog prskanja oštrih stijena. Pojedini radnici tegobe ove vrste osjećaju i u dubokoj starosti. Širina pašarina bila je oko 45 cm, što je zapravo nepotpuna širina ramena, jer se, ekonomičnosti radi, u pašarinu stajalo malo ukoso. Posljednje rečeno je posve razumljivo, uzme li se u obzir da su neki pašarini iznosili i po nekoliko metara. Dnevna je norma iznosila 120 cm u daljinu, 25 cm u dubinu, uz već spomenutu dimenziju širine pašarina; usp. **pòšteja**

pašět, -a m. – drveno mjerilo za mjerenje dužine koje se pregibavanjem produžuje, odnosno skraćuje, a koristi se ponajvećma u kamenarstvu i stolarstvu, metar

pätina, -e f. – krema za cipele, laštilo; 2. boja na kamenu ili metalu koja nastaje djelovanjem atmosferskih prilika; **dòbila je stīnjā pätinu** – stijena je poprimila crnkasti namaz zbog vremenskih (ne)prilika; usp. **pjěg**

patinān, -a -o adj. – koji je premazan laštikom, izglangan; 2. koji je poprimio boju zbog djelovanja vremena, npr. kamen ili metal

patināt, -ān pf. i impf. – namazati cipele laštikom, izglangati; 2. poprimiti boju zbog djelovanja vremena, npr. kamen ili metal

patināvānje, -a n. – premazivanje laštikom, glancanje; 2. poprimanje boje zbog djelovanja vremena, npr. na kamenu ili metalu

patināvāt, -ājen impf. – v. **patināt**

pätula, -e f. – vrsta ospica ili boginja; 2. ožiljak na ruci nakon cijepljenja; 3. krhki sloj kamena u živoj stijeni s ostacima fosila

patülāv, -a -o adj. – koji je osut boginjama, obasut; 2. koji ima ožiljak na ruci nakon cijepljenja; 3. koji ima u sebi fosil (o kamenu)

pěnula, -e f. – drvena daščica konusno zaoštrena prema jednom kraju, koja se koristi prigodom zidarskih radova kao podstava za *facādu* (v.); njezina konusnost omogućuje reguliranje debljine *fūge* (v.) koja dolazi pod stijenu

- penulân**, -a m. – koji je složen po penulama, npr. *kôraš* (v.) na zidu
- penulât**, -ân pf. i impf. – v. **penulāvât**
- penulāvânje**, -a n. – postavljanje *pënula* (v.) tijekom gradnje zida na kući
- penulāvât**, -âjen impf. – postavljati *pënule* (v.) ispod *facâda* (v.) tijekom podizanja zida; **penulâ san vî kôraš** – postavio sam penule podno cijelog reda uokolo kuće
- pêrbul**, -a m. – v. **pêrgul**
- pêrgul**, -a m. – izbočeni i ograđeni dio najčešće na pročelju kuće, balkon; postoji i oblik riječi **pêrbul**
- Pêsak**, Pëska m. priš. – nadimak Ivica Boškovića unutar nadimka **Mončić**. Kad je došao iz vojske (koju je služio u Srbiji), nije rekao »pjesak«, nego »pesak«
- peñica**, -e f. – stražnji dio nekih alata, npr. sjekire ili čekića; **udrit peñicôn ôl mlâta** – udariti stražnjim dijelom čekića; 2. odlična ocjena u školi, ocjena izvrstan
- petrâda**, -e f. – mjesto gdje se vadi kamen, kamenolom; isto i **kâva**
- Pëtrovac**, -ôvca m. – predio na zapadnoj strani Selaca; 2. kamenolom u podnožju tog lokaliteta
- picigân**, -a -o adj. – v. **ispicigân**
- picigât**, -ân impf. – raditi u kamenu s *pikëton* (v.). Isto i **piketāvât**, **zašpuntât** i **grezât**; Tom radnjom se ugrubo obrađena površina kamena dovodi u bolje stanje, nakon čega se radi sa sve finijim alatima. Isto se tako i posve ravan kamen ukrašuje ravnomjernim točkicama; 2. osjećati blago peckanje u grlu, peckati
- picigāvânje**, -a n. – obrađivanje kamena pomoću *pikëta* (v.); isto i **grezāvânje**; 2. osjećanje peckanja u grlu, peckati
- picigāvât**, -âjen impf. – v. **picigât**
- pijâca**, -e f. – gradsko ili mjesno središte, trg, plac; 2. naličje *facâde* (v.), lice; 3. gornji dio kamene stepenice, gazište
- pjâk**, pñjka m. – sitan kamenčić
- pijanarôtul**, -a m. – prvi i završni *skalin* (v.) s kojim započinje, odnosno završava stubište. Za razliku od drugih skalina, on je na poprečnom presjeku kvadratast, a ne trokutast. Također je i širi pa zjapi izvan ravnine ostalih stuba. Tih desetak centimetara koji strše sa strane namijenjeni su za ukopavanje kamene kolone ili metalnog nosača za željeznu šipku koja je u ulozu rukohvata. Završni skalina, dakle onaj posljednji na vrhu stubišta, pravokutnog je oblika, dok je onaj početni zaobljen, tj. u obliku polumjeseca pa se naziva i **tônđe glävë**. Između prvoga i posljednjeg, nadalje, ako je *skalinâda* (v.) dosta duga, postavlja se srednji pijanarotul koji je oblikom istovjetan posljednjem, dakle kvadratastog je oblika; usp. **balauštra** i **kujûn**
- pijankâštar**, -âtra m. – sloj kamenja u tlu koji se pruža vlaknasto u obliku ploča. Odatle se vade kamene ploče različitih oblika i veličina što se koriste za oblaganje kuća, pokrivanje starih krovova na poljskim kućicama ili *šaližāvânje* (v.) ulica; isto i **pločurîna**; usp. **vëraš** i **škôrac**
- pijanterën**, -ena m. – prostor zgrade tik do zemlje, prizemlje; **kûca na**

pijantereñ – niska kuća bez katova građena na starinski način, prizemnica
pikèt, -a m. – klesarski čekić koji je na obje strane piramidalno zaoštren. Služi za grubu obradu kamena ili za kopanje u *pašarînu* (v.); **udrit ispod pikèta** – fraza koja se tiče možebitnog ranjavanja, kao posljedice rasprskavanja oštarih kamenih dijelova ispod udaraca ove alatke; usp. **picigät**
piketân, -a -o adj. – v. **ispicigân**
piketät, -ân impf. – v. **picigät**
piketävânje, -a n. – v. **picigävânje**
piketävät, -äjén impf. – v. **picigät**
piläštar, -äštra m. – v. **pilaštrîn**
pilaštrîn, -a m. – manji kameni kvadar koji se ravno ili u obliku volta slaže u niz umjesto gornjeg praga na prozoru ili vratima, pilastar; usp. **svoltät**
pitâr, -ärä m. – klesani lonac za cvijeće
Pivčeva petrâda, Pivčeve petrâde f. – kamenolom koji se nalazi na toponimu *Trtor*, a pripadao je jednoj obitelji Tonšić unutar nadimka *Pivâc*. Ista je obitelj posjedovala kamenolom i na lokalitetu *Palâgrija* (v.)
pjantereñ, -ēñä m. – v. **pijantereñ**
pjêg, -a m. – boja što je vrijeme izazove na koži ili kamenu, patina; **čapâla je stînjä pjêg** – poprimila je stijena patinu; usp. **pätina**; 2. mot, navika, npr. kad kosa uvijek pada na istu stranu, ili trag što ga ostavlja kapa u kosi kad se skine nakon dužeg vremena
pjöver, -a m. – popločano ili betonirano ljevasto okružje oko cisterne za vodu koje zadržava kišnicu i provodi je u cisternu; 2. donji dio prozorskog krila koje je ispupčeno prema van s ciljem

da sprječava ulaženje kiše u kuću; 3. limeni ili cigleni prag iznad prozora i vrata koji sprječava da u njih udara kiša nošena vjetrom; usp. **lästavica**
plakün, -ünä m. – manja prirodna kamena ploča koja služi za pokrivanje poljskih kućica
planä, -ë f. – starinska kamena kućica u kojoj se ložila vatra i dimilo meso pri sušenju; **vâ mi obisît mêso ü plänü** – moram objesiti meso na sušenje
plëter, -a m. – ukras u obliku pletenice koji se dubi u drvu, kleše u kamenu ili crta na nekoj površini
plöča, -e f. – plosnata ravna površina, betonska ploča; 2. kamena stijena plosnatog oblika koja se ranije koristila umjesto crijepa, a danas se njima pokrivaju uglavnom poljske kućice; isto i **plöčür**; usp. **grondäl**; 3. poklopna grobna ploča, nadgrobna ploča; **mëtnüli su ga pol plöču** – pokopali su ga u grob; usp. **läpida**; 4. gramofonska ploča, vinil; 5. drvena ploča u školskim učionicama po kojoj se piše, tabla; 6. kameni dio zamke *plôka* (v.), koji usmrčuje pticu nakon njezina aktiviranja; 7. prirodna kamena kosina veće površine u prostoru, obično u polju
plöčarica, -e f. – kuća pokrivena kamenim pločama umjesto crijepovima
Plöčica, -e f. – toponim oko 10 km zapadno od Selaca
pločica, -e f. dem. – mala *plöča* (v.)
plöčür, -a m. – v. **plöča**
pločurîna, -e f. – v. **pijankäštar**
plôka, -e f. – naprava sastavljena od kamene ploče i drvenih špica koja

- služi za lov ptica. Postoji i oblik riječi **plôvka**; fig. – zamka općenito; **à si nàpe plôku?!** – fraza koja se koristi kad se prijekorom nekoga želi upozoriti za nered koji je učinio ostavljanjem stvari kojekuda; 2. kamena neobrađena ploča ovalnog oblika koja je služila za igru; **igràt nà plôke** – igranalik boćanju u kojoj su se kamene ploče bacale što bliže zidu
- pobačàt**, -ân pf. – v. **izbačàt**
- pobetunân**, -a -o adj. – koji je prekriven slojem betona, betoniran
- pobetunàt**, -ân pf. – prekriti što slojem betona, betonirati; **pobetunàt taràcu** – betonirati terasu
- podèst**, -a m. – prošireni i ravni prostor između dvaju ulančanih stubišta, koji služi kao okretište, odmorište; 2. uzdignuti dio poda, podij; **uspèt se na podèst** – popeti se na podij; 3. obrađeni kameni nosač na koji se postavlja spomenik, postament; usp. **postamènat**
- podskàle**, -âl (-ih) pl. tant. – prostor pod stepenicama gdje se odlažu kojekakve stvari, npr. metle, razne krpe, motike i slično
- pojàta**, -e f. – kamena poljska kućica za domaće životinje, staja. Isto i **štàla**; usp. **bünja** i **kučèràk**
- pòje**, -a n. – prostrana ravnica, prostranstvo, zaravan; 2. mjesto udaljenije od kuće gdje se nalaze poljoprivredne kulture, polje; 3. oštrica na klesarskoj alatki **puncòtu** (v.); usp. **jìlo**
- pojìlo**, -a n. – veliko kameno korito u koje se domaćim životinjama ulijeva voda; usp. **korìto**
- pòklopnica**, -e f. – gornja kamena gređica u **balauštri** (v.) koja se oslanja na **kolonète** (v.), rukohvat; usp. **koprteła**
- pokogulân**, -a -o adj. – v. **šaližân**
- pokogulàt**, -ân pf. – v. **pošaližàt**
- pokrìt**, -ljen pf. – prekriti koga ili što, pokriti; 2. natkriti što, npr. krov
- polà**, -è f. – strma stijena koja se penje visoko u nebo, litica; usp. **rèd**; 2. podvodna strma stijena
- Polà**, -è f. – strma stijena između toponima **Žàganj dolàc** i **Gravanjja**
- polìrànje**, -a n. – obrađivanje površine nekog materijala dok ne postane sjajan, glancanje, npr. kamena
- polìràt**, -ìràn impf. – obrađivati površinu nekog materijala do sjaja, glancati
- polùga**, -e f. – motka koja s jednog dijela mehanizma prenosi silu na drugi, poluga; 2. čelična šipka koja služi za odvajanje većih kamenova u kamenolomu; **polùgôn kargàt** – odvojiti polugom; usp. **marijàna** i **štrangulìn**
- polulìva**, -e f. – mehanizam za zatvaranje prozora do pola: od gore prema dolje, jednokrlni prozor; najčešće se koriste pod samim stropom i u toaletima za dovod svježeg zraka
- ponìstra**, -e f. – prozor; usp. **polulìva**
- pòrìz**, -a m. – sloj nabacanog kamenja na vrhu **japlènke** (v.), debeo oko 2 m, koji će sagorijevanjem postati vapno
- postamènat**, -ènta m. – kameno ili drveno postolje, podij, pijedestal. Najčešće se odnosi na kameno postolje za spomenik; **postamènat iz jednèga kòmàda** – postolje napravljeno od jednog komada kamena; usp. **podèst**, **baratùra**

pòsteja, -e f. – krevet, postelja, ležaljka; 2. smjesa zemlje i kamenja različite veličine koja se kao podloga nasipa na tlo gdje se od brda odvaljuje višeton-ska *fěta* (v.) upravo ubranoga kame-na. Ovaj je sloj debeo i do pola metra (ovisi o veličini i težini *fěte*) i некоć su postojali radnici u kamenolomu koji su karijolama kupili i dopremali materijal te ga prostirali prema ga-baritima *fěte*. Taj su posao obavljali manje sposobni radnici. Postoji pre-daja kako je jedan od njih, kad su se pojavili bageri i utovarivači (koji su njihov trodnevni posao obavljali za sat-dva vremena), bio konstatirao: *Kojā je linčřna vò izventāla?!*

pošalžřn, -a -o adj. – v. **šalžřn**

pošalžřt, -řn pf. – prekriti pločama uli-cu ili trg, popločati; isto i **pokogulřt**

poškorupřt, -řn pf. – v. **kavřt**

potcřpřt, potcřpřn pf. – odlomiti kamen u kamenolomu s njegove donje strane, odcijepiti ga od tla; usp. – **oškurlřt**

potleušřca, -e f. – sitna i niska kućica; fig. – trošna i nikakva kuća; usp. **kućerřk**

prřg, -řga m. – gornja ili donja popreč-na kamena ploča (ili kamena gredica) koja se postavlja u zidnoj šupljini gdje dolaze vrata ili prozor, nadvrat-nik. Postoje **gòrnji prřg** i **dòjni prřg**; usp. **šòlja**, **jěrtā**, **arhitrřv** i **kušinět**

prřh, -a m. – sitna kamena prašina; usp. **nùlerřca**; 2. barut; ř **nřma prřha?** – zar nema baruta? Misli se, zar je puška prazna?; 3. prašak općenito

prašřna, -e f. – sloj prljavštine što se nakuplja po namještaju i sl., česti-

ce nastale raspršivanjem ili mrvlje-njem krutih tvari, prah; 2. sredstvo za pranje rublja u krutom stanju, deterdžent; **křp mi prašřnu!** – kupi mi deterdžent!; 3. kamena prašina; isto i

prřh

prěsřlica, -e f. – manji zvonik na starijim i prastarim crkvicama; **kampaněl na prěsřlicu** – zvonik s preslicom; 2. da-ska na kojoj se drži pričvršćena *kudřja* (v.) tijekom predenja

prikavadřr, -řrř m. – radnik u *pašarřnu* (v.); usp. **ožmaradřr**, **promlačřdřr** i **dřladřr**

prikavadřra, -e f. – specifičan starinski način branja kamena u kamenolomu, rad u *pašarřnu* (v.)

prikavřn, -a -o adj. – koji je odrađen u *pašarřnu* (v.)

prikavřt, -řn pf. – ručno izdupsti *pašarřn* (v.) u kamenolomu, kako bi se *fěta* (v.) mogla odlomiti od brda

prikavřvřnje, -a n. – branje kamena u *pašarřnu* (v.)

prikavřvřt, -řjen impf. – ručno dupsti kamen u *pašarřnu* (v.) kako bi se od brda odvalila *fěta* (v.)

pripokřřt, -řjen pf. – ponovno pokriti, iznova prekriti nećim. Najčešće se mi-sli na popravak krova

pripokřřvřnje, -a n. – ponovno pokri-vanje. Misli se najčešće na krov

pripokřřvřt, -řjen impf. – ponovno pokrivati, iznova prekrivati; usp. **pripokřřt**

pripokřřvřn, -enř (-ěna) -enò (-ěno) adj. – koji je ponovno pokriven, izno-va prekriven

prīstava, -e f. – ograđeno poljoprivredno zemljište, oranica, njiva; **uskopāt prīstavu** – okopati njivu. Isto i **jěža**; 2. kamena stepenica, skalina. Najčešće je izrađena od jednoga komada kamena; **nemōj pàst niz prīstavu!** – nemoj pasti niz stepenice!; 3. kazališna predstava, izvedba; **močà na prīstavu** – hajdemo na predstavu
prōčip, -a m. – raspuklina u deblu ili kamenu, procijep
prōc, prōjden pf. – kročiti, ući; 2. uopće prijeći rukom preko nečega; 3. prijeći kakvim alatom preko površine nekog materijala; **prōc litōn** – dljetom obraditi površinu materijala
promlācēn, -a -o adj. – koji je ugrubo obrađen čekićem
promlaćidūr, -ūrā m. – radnik u kamenolomu koji grubi komad kamena dovodi u stanje za daljnje lakše obrađivanje. Isto i **zbocadūr** i **žbacadūr**; usp. **ožmaradūr**
promlaćidūra, -e f. – grubi komad kamena koji se tek mora obraditi, ugrubo ubran komad kamena; **vā mi izdilāt vū promlaćidūru** – moram obraditi ovaj grubi komad kamena
promlaćivāt, -ījen impf. – ugrubo obrađivati površinu kamena pomoću čekića
promlātit, -ātīn pf. – ugrubo obraditi površinu kamena pomoću čekića
prošpetīva, -e f. – prednji dio građevine, pročelje; **prošpetīva ol crīkve** – pročelje crkve
Pulicijōtova petrāda, Pulicijōtove petrāde f. – kamenolom koji se je nalazio preko puta lokaliteta *Macēl* (v.),

a pripadao je jednoj obitelji Bošković unutar nadimka *Pulicijōt*
pūlpit, -a m. – propovjedaonica u crkvi, ambon. Izrazi **pōc na pūlpit** ili **uspēt se na pūlpit** označavaju pjevanje Muke; **jē grēš na pūlpit litōs?** – pjevaš li Muku ove godine?
puncōt, -a m. – manji čelični klin koji se umeće izravno u iskopanu rupu u kamenu prije njegova cijepanja udarcima *māce* (v.); usp. **kunjēra** i **kīn**
pūnta, -e f. – manja izbočina kopna u more, rt; **zamītī je pūntu** – zašao je za rt; 2. vrh, šiljak; usp. – **puntalūr**; 3. oštrina olovke, grafit; fig. općenito oštrica čega, npr. sjekire; usp. **jīlo**; 4. uopće ispuščeni dio nečega; 5. ručica od pluga; 6. upala pluća, pneumonija; **čapāla ga je pūnta** – dobio je upalu pluća; 7. nosiva okomita gredica od borovine (u novije vrijeme od željeza) kojom se podupire greda na plafonu što podržava betonsku ploču dok se ona ne osuši. Koristi se i za zausvajanje *kašūnā* (v.) dok se *armāje* (v.) zid kuće; usp. **ščānga**, **travèraš** i **podapirāč**
puntalūr, -ūrā m. – zašiljeni čelični klin po kojem se udara čekićem u svrhu obrade kamena; različite je dužine, najčešće oko 30 cm, i debljine prsta, a ponajvećma se koristi za kopanje *kunjēre* (v.) u kamenu, ili dubljenju *korīta* (v.); usp. **litō**, **gradīna** i **ščapadūr**
puntāt, -ān pf. – na mjestu ostati mrtav zbog nagle promjene temperature ili tlaka, npr. kad se znojav ili vruć naglo uđe u more; 2. udariti koga kakvim predmetom, opaliti, tresnuti, bubnuti;

3. pričvrstiti daščice unutar kalupa za zid; usp. **kalašträt**; 4. osigurati gredu s drvenim ili kakvim drugim nosačima, poduprijeti

puntävânje, -a n. – naglo umiranje zbog kakvoga vanjskog podražaja, npr. nakon iznenadnog ulaska u more u znojnom stanju; 2. udaranje koga kakvim predmetom, mlaćenje, tuče-

nje; 3. pričvršćivanje daščica unutar kalupa za zid; 4. osiguravanje grede s kakvim podupiračem, podupiranje
puntižël, -ëla m. – dugačka daska veće čvrstoće koja služi za izgradnju građevinarskih skela

puntün, -ünä m. – usjeklina koja nastaje u kamenu za vrijeme kopanja *pikëton* (v.) u *pašarînu* (v.); usp. **rigâda**

– R –

radijöna, -e f. – prostor u kojem se vrše kakvi radovi, radionica

räj, räjä m. – željezni dvozubac na drvenoj drški kojim se ubacuje granje u ložište *japlénke* (v.)

Räpina, -e f. – toponim na jugozapadu Selaca, tik uz mjesto; 2. ime kamenoloma na toj lokaciji u vlasništvu jedne obitelji Vuković s nadimkom *Barahül*; naziva se i **Barahülöva petrâda**

rascîpân, -a -o adj. – koji je razdvojen sjekirom, rascijepljen; 2. koji je razdijeljen nadvoje, raspuknut, npr. kameni blok u kamenolomu

rascîpät, -îpân pf. – razdvojiti što sjekirom, rascijepiti; 2. razdijeliti nadvoje, raspuknuti

rashlâbjân, -a -o adj. – koji je raskliman, razdrman, npr. drvena drška na čekiću, macoli ili nekom inom alatu

rashlâbjät, -en pf. – napraviti klimavim, rasklimati

raskopät, -öpân pf. – kopati nadugačko i naširoko, te razbacati zemlju ako se kopala »na stoge«; 2. pokvariti frizuru zbog vjetra; **raskopät vlâse** – pokvariti frizuru; 3. skinuti nakit s božić-

no-novogodišnje jelke, **raskopät bôr** – raspreniti božićno-novogodišnju jelku; 4. skinuti krov radi postavljanja novog; **raskopät küëcu** – poskidati crjepove s kuće; 5. općenito što uneređiti i rasuti, npr. društvo ili ekipu

raskrît, -îjen pf. – skinuti pokrov s čega, otkriti; 2. skinuti crjepove s krova, raskriti; **râskrî san küëcu** – skinuo sam crjepove s krova; usp. **olkrît** i **raskopät**

raskrîvânje, -a n. – skidanje pokrova s čega, otkrivanje; 2. skidanje crjepova s krova, raskrivanje

raskrîvät, -îjen impf. – skidati pokrov s čega, otkrivati što; 2. skidati crjepove s krova, razotkrivati krov

raskrivên, -ëna (-enä) -ëno (-enö) adj. – s kojeg je skinut pokrov, otkriven; 2. s kojeg su skinuti crjepovi, raskriven, npr. krov

râsotica, -e f. – vrsta crnog mramora koja se vadi u kamenolomu nedaleko od Selaca, na toponimu *Žâganj dolâc*. Karakteriziraju ga brojni fosili što se u njemu nalaze

- rašät**, -ân impf. – obrađivati kamenu površinu pomoću *rašîna* (v.)
- rašävät**, -âjen impf. – v. **rašät**
- raščëpît**, -ëpîn pf. – razlomiti što, rascijepiti, npr. panj ili kameni blok
- raščëpjën**, -ena -eno adj. – koji je razlomljen, rascijepan
- rašîn**, -a m. – dljetko koje je s obje strane zaoštreno i služi za obradu kamena ručnim grebanjem
- razarmân**, -a -o adj. – koji je oslobođen armature, s kojeg je skinuta drvena konstrukcija (o zidu)
- razarmät**, -ân pf. – skinuti skelu i armaturu s gradilišta; usp. **razarmävät**
- razarmävânje**, -a n. – uklanjanje drvene konstrukcije na gradilištu, skidanje armature
- razarmävät**, -âjen impf. – skidati skelu s gradilišta, uklanjati drvenu konstrukciju, tj. armaturu. Isto i **dežarmävät**
- rêd**, -a m. – slijed, niz, redoslijed; **čëkät u rêdù** – čekati u nizu; 2. živa stijena u zemlji koja je dobro ukopana i učvršćena u dubini; usp. **balsamäk**; 3. strma litica, kameni obronak; usp. **pöla**; 4. dobra odgojenost, pristojnost; **bî bi rêd** – bilo bi pristojno; 5. prostor među poredanim lozama u vinogradu; **močà uskopät dvä rêda** – hajdemo okopati dva reda loza u vinogradu; **nä rëde** – vrsta sadnje povrtnih kultura na način da se njihovo sjeme ili mladice uredno postavljaju u lijehu
- redîna**, -e f. augm. – oveća kamena litica; usp. **rêd**
- refilân**, -a -o adj. – komad kamena koji je izrezbaren, kojemu je dljetom načinjen rub, porubljen
- refilät**, -ân pf. – dljetom učiniti rub na *facâdi* (v.), izrezbariti
- refilävânje**, -a n. – postupak u klesarstvu kojim se pomoću dljetka na *facâdi* (v.) napravi rub, porubljanje kamena; usp. **kurdelîna**
- refilävät**, -âjen impf. – dljetom izrađivati rub na *facâdi* (v.), rezbariti
- remîna**, -e f. – metalna posuda trbušasta oblika s poklopcem, u kojoj se u polje ili kamenolom nosila hrana
- retâj**, -âja m. – odlomljeni suvišni dio, višak, otpadak, najčešće kamena ili drva
- ridöš**, -a m. – tanki betonski okvir koji se izrađuje uokolo terase sa svrhom sprječavanja razlijevanja kišnice niz zidove kuće; usp. **jöca**
- rigâda**, -e f. – žlijeb ili usjeklina na zidu u *pašarînu* (v.), koji je ostatak djelovanja *pikëta* (v.). Dužine je dvadesetak centimetara i svjedoči o drevnom načinu kopanja kamena u kamenolomu, a danas je se može vidjeti u obliku riblje kosti u nekoliko slojeva na mjestima gdje se kopao pašarin; usp. **puntün** i **facâda**
- rigolëto**, -ota m. – kameni ili limeni završetak kamenoga kanala na vrhu zida kuće, koji služi za izlijevanje viška kišnice s terase ili krova, vodoriga; usp. **konâl** i **lästavica**
- rîva**, -e f. – kamenom sazidana obala
- rozëta**, -e f. – ukras u kamenu ili drvu u obliku ruže
- rükà**, -ë f. – jedan od čovjekovih ekstremiteta što se pruža od ramena do vrha prstiju, ruka; **dät rüku** – pomoći nekome nešto; **däj vâmo rüku!** – hajdemo

se rukovati! Isto i **ěvo rŭkě!**; **do rŭkě** – pri ruci, blizu; **nā rŭku** – kako valja, od ruke; **ćapāt rŭku** – uhodati se, uigrati; **ne grě mi ol rŭkě** – ne ide mi kako bih želio; **grě mi ol rŭkě** – ide mi po volji; **ćinīt čā priko rŭkě** – raditi što neodgovarajućim položajem ruke; **stāvīt rŭku nā se** – izvršiti samoubojstvo; **jemāt rŭku** – biti spretan u kakvoj vještini; 2. u boćanju ili kartanju

jedna od serija koje sačinjavaju cjelinu, tj. niz u kojem svi igrači odigraju po jednom; **jě vò drŭga rŭkà?** – je li ovo igramo već po drugi put?; 3. sloj boje na nekoj površini, premaz; **prvā rŭkà** – prvi premaz boje; **drŭga rŭkà** – drugi premaz boje; 4. sloj kamena odstranjen tijekom rada u *pašarinu* (v.); **skñnŭli smo dvŭ rŭke** – odstranili smo dva sloja kamena u pašarinu

– S –

sājila, -e f. – čelično uže sastavljeno od više tankih niti, sajla. Koristi se na dizalicama za prenošenje većih tereata, odnosno u motorima za mehanički prijenos, npr. kod mjenjača, kočnice ili kvačila; **pŭkla mi je sājila ol kŭmpluga** – prekinula mi se sajla od kvačila; **smòtān si kà sājila!** – fraza koja se uputi nekome tko je nespretan, šeprtljav ili nesnalazljiv

sakět, -a m. – najlonska kesa, vrećica; 2. višeslojna papirnata vreća u kojoj se drži i transportira cement, obično od 50 kg; **doněs sakět cimēnta** – prinesi vreću cementa

saldām, -āma m. – kameni prah koji se koristio za ribanje posuđa

samār, -ārā m. – drveni predmet što se stavlja magarcu, mazgi ili kobili na leđa kako bi se na nj lakše prtilo, sedlo. Izrađivali su ga *samaršite* isključivo prema fizionomiji leđa od dotične životinje; 2. vrsta crijepa koja se stavlja na sam vrh kuće kako bi usmjeravao kišu na jednu i drugu stranu krova, pritom sprječavajući da

ulazi ispod krova; 3. prijevoj na brdu ili planini, sedlo

sandôrde, -a m. – vrsta bijelog kamena koji se vadi u kamenolomu *Glāve ĩstok* (v.) iznad Novog Sela

santolīt, -a m. – gusta i ljepljiva bijela tekućina u koju se umuti kamena prašina, koja se koristi za popunjavanje rupa u kamenu

sarbŭn, -ŭnā m. – pijesak koji se koristi na *gāteru* (v.) za rezanje blokova u kamenolomu, kremenijesak

sŭć, -a m. – metalna ili plastična posuda za svekolike namjene, vjedro; **ukalāt u sŭću vodě** – iz bunara izvaditi u vjedru vode; 2. plastično vjedro u kojem kamenari i zidari ručno prenose šoder ili malter; 3. drvena posuda od obručima učvršćenih dasaka, kojom se u konobi pretaču drop i vino

Siděći rēd, Siděćēga rēda m. – visoka kamena litica na toponimu *Galŭja*

sinjāl, -ālā m. – obilježeni dio na kamenoj ili drvenoj površini preko koje se treba rezati ili vršiti što slično, oznaka, znak

- sinjân**, -a -o adj. – koji je označen, obilježen; 2. koji je primijećen, ulovljen pogledom
- sinjât**, -ân pf. – označiti što, obilježiti; 2. primijetiti koga ili što, opaziti, spaziti; **sinjâ san ga** – vidio sam ga
- sinjāvânje**, -a n. – označavanje čega, obilježavanje; 2. primjećivanje koga ili čega, zapažanje, ubiranje pogledom
- sinjāvât**, -âjen impf. – označavati što, obilježavati; 2. zapažati koga, uloviti pogledom
- sivâc**, sivca m. – vrsta sivoga kamena
- skâla**, -e f. – stepenica, stuba; usp. **skalîna**; 2. u glazbenoj terminologiji durska ili molska ljestvica; 3. ljestve kojima se silazi s broda ili trajekta; **jěs molâ skâlu?** – jesi li spustio ljestve?; 4. rampa na trajektu preko koje se ukrcavaju ili iskrcavaju vozila
- skâle**, skâl (-th) pl. tant. – drvene stepenice, ljestve; **düple skâle** – dvostruke ljestve u obliku slova »A«; **injule skâle** – jednostruke ljestve koje se prislanjaju na zid; 2. drvene ili kamene stepenice, stepenište, stubište
- skalîn**, -a m. – stepenica izrađena od jednoga komada kamena. Radi se ručno klesarskim alatkama, a na koncu se *bučârdôn* (v.) ukrasi površina cijelog komada kamena. Na poprečnom presjeku je trokutastog oblika; usp. **pijanarötul**; **skalîn vëntula** – najveći kamen trokutastog oblika u pužnici kamenoga kružnog stepeništa
- skalîna**, -e f. – stepenica, stuba. Isto i **skâla**; 2. neravnina u kosi nastala nakon nespretnog šišanja
- skalinâda**, -e f. – stepenište, stubište
- skunjerân**, -a -o adj. – koji ima u sebi *kunjêru* (v.)
- skunjerât**, -ân pf. – iskopati *kunjêru* (v.) u kamenu
- Smokòvac**, -òvca m. – toponim oko 1 km sjeveroistočno od Selaca; 2. kamenolom na istoimenom toponimu
- smokòvac**, -òvca m. – kamen koji se vadi u istoimenom kamenolomu između Selaca i Novog Sela
- smûg**, -a m. – drvena nosila na kojima se uz pomoć tegleće stoke kamen u kamenolomu prebacivao s jednog mjesta na drugo. Sastojao se od motke za vuču i dva rašljasta produžetka na koja se slagao teret. Mogao je prenositi i do dvije tone tereta, a izrađivao se od mekog drva (najčešće od bora), jer bi se tvrdo drvo lakše opiralo o tlo što bi na brdskim putovima i padinama bilo pogubno. S mekim drvom, naime, lakše je kočiti jer sporije klizi po kamenitom terenu; **potězât nâ smûg** – vući kamene na ovoj napravi; postoji i oblik riječi **smûk**; usp. **čivîri** i **trâje**
- smûk**, -a m. – v. **smûg**
- solijêra**, -e f. – posudica u kojoj se drži sol. Postoji i oblik riječi **soljêra**; **donès mi iz solijêre dvâ zřna sòli** – donesi mi iz posudice za sol malo soli; usp. **cukarijêra**
- stâža**, -e f. – ravna daska kojom se ravnomjerno nivelira svježi beton po površini; u novije vrijeme prave se i od plastike, a tijekom rada ona se povlači po *gvîdân* (v.); **u stâži je** – u ravnini je. Izraz koji se koristi pri poravnavanju betona uz pomoć staže; usp. **livêl**

stažün, -ünà m. – velika *stáža* (v.)
stīnà, -ě f. – v. **stīnjà**
stiničje, -a n. – tlo s puno kamenja, a malo zemlje, kamenito tlo, stjenjak
Stiničje, -a n. – toponim oko 1 km jugozapadno od Selaca. Krševit je pa mu otuda i ime
stīnjà, -ě f. – stijena, kamen. Isto i **kàmik**; 2. strma stijena, litica; postoji i oblik riječi **stīnà**; usp. **polà**
stinjčica, -e f. dem. – mala stijena, kamenčić
stīnje, -a n. – hrpa stijena, kamenje, stijenje; **pribāc nò stīnja** – premjesti ono kamenje
stīva, -e f. – red poredanih predmeta, npr. drva ili kamenja; 2. skladište ispod palube broda, magazin
strīha, -e f. – nadstrešnica, streha; **stāvīt glāvu pod strīhu** – skloniti se od kiše
sulār, -ārà m. – skupni naziv za balkon sa stepenicama koje vode na gornji kat, a ispod je voltasto nadsvođeni ulaz u neku prostoriju u kući, najčešće konobu. Ovakav vid graditeljstva moguće je vidjeti na starijim kućama; isto i **balatūra**
sūmlata, -e f. – v. **māca**
Svēti Mikūla, Svētēga Mikūle m. – blagdan koji se u Katoličkoj crkvi

svetkuje 6. prosinca po istoimenom svecu, Sveti Nikola; 2. crkva ili kapelica posvećena svetom Nikoli. U Selcima se nalaze dvije kapelice posvećene ovome svecu: jedna je na samom ulazu u mjesto sa zapadne strane, iz 1902. godine, a druga na istoimenome istočnom brdu prema Sumartinu, iz XI. stoljeća. Također i crkvice na mjesnom groblju iz 1888. godine posvećena je svetom Nikoli; 3. toponim između Selaca i Sumartina koji je ime dobio po crkvi što je na njemu; isti toponim ima i ime *Krūška*; 4. kame-nolom na istoimenom brdu istočno od Selaca, gdje su iskopi započeli još 1710. godine

svēti mikūla, svētēga mikūle m. – kamen koji se vadi u istoimenom kame-nolomu između Selaca i Sumartina
svrdānje, -a n. – bušenje svrdlom, svrdlanje
svrdār, -a m. – alat koji služi za bušenje rupa u kamenoj, drvenoj, metalnoj ili ma kakvoj drugoj površini, svrdlo, raznih veličina; usp. **pašadūr**, **trāpanj** i **bumbardīna**
svrdāt, -ān impf. – bušiti svrdlom, svrdlati

– Š –

šaliž, -a m. – ulica ili trg pokriven pločama, pločnik. Isto i **marčapjēde**; usp. **kōgul**
šaližān, -a -o adj. – koji je prekriven pločama, popločan
šaližāt, -ān pf. i impf. – v. **pošaližāt**

šaližāvānje, -a n. – postavljanje ploča na tlu, popločavanje
šaližāvāt, -ājen impf. – postavljati ploče, popločavati. Isto i **kogulāvāt**
šalovān, -a -o adj. – v. **armān**
šalovāno, adv. – v. **armāno**

šalovānje, -a n. – v. **armāvānje**

šalovāt, -ān pf. i impf. – v. **armāt**

šālūng, -a m. – drveni kalup za betoni-ranje zidova, oplata; usp. **armadūra**
šambrān, -ānā m. – jednodijelni uski kameni dovratnik; ugrađuje se sa sva-ke strane vrata na kući i proteže se od poda sve do vrha, tj. od jednog *prāga* (v.) do drugog; usp. **jērta**

šamōt, -a m. – materijal od kojega se izrađuju visoko vatrostalne opeke, kalj

šamōtni matūn, šamōtnēga matūnā m. – opeka učinjena od *šamōta* (v.); nji-me se popločavaju ložišta u kaminu ili krušnoj peći

ščānga, -e f. – drveni podupirač za strop koji ima funkciju stupa; usp. **podapirāč**, **pūnta** i **travēraš**; 2. no-sač konstrukcije u *barāci* (v.)

ščapadūr, -ūrā m. – klesarski alat nalik *lūū* (v.) samo manji i deblji, a služi za izradu rubova na *facādi* (v.). Kad se *facada* dovede u približno konačan oblik, tad se posvuda unaokolo *lāpišon* (v.) obilježi rub, te udarcima *macōle* (v.) uz pomoć ščapadura finalizira njezina obrada; usp. **intregvārd**

ščēnca, -e f. – oštri komadić drveta nalik *pēnuli* (v.), daščica, iver, koristi se za pričvršćivanje *inkāša* (v.) na vratima

šentāda, -e f. – drvena ili kamena klupa za sjedenje po trgovima i parkovima

šerāj, -āja m. – kamen obrađen u obliku trapeza što se umeće točno po sredini gornjeg *prāga* (v.) od vrata ili prozora, zaglavni kamen; usp. **pilaštrīn**

šēta, -e f. – okomita strana *facāde* (v.) ili kojega drugoga obrađenoga kamena, npr. stepenice; usp. **pijāca** i **kulāta**

ševūra, -e f. – zdrobljeni kamen, šoder; upotrebljava se u građevinarstvu za pripremanje betona, ali i za nasipanje putova; usp. **nūlerica**

ševurnjāk, -ākā m. – zemlja u kojoj se nalaze veći komadi kamenja; usp. **škjadūra**; 2. odron *gomīle* (v.) na putu; **grēmō po ševurnjākū** – hodamo po odronu; 3. hrpa šodera općenito

ševurnjāst, -a -o adj. – koji je prenatrpan komadićima kamenja, kamenit, npr. zemljište

šīna, -e f. – jedan od dva paralelna metalna dijela po kojima prometuju vlak ili tramvaj, tračnica; koristili su se i u kamenolomima za odvođenje otpadnog materijala; usp. **vaguncīn**; 2. dio tračnice koji služi kao nakovanj, odnosno nosač balkona ili biljaka penjačica što čine hlad pred kućom

škjadūra, -e f. – predio prepun krtā kamenja; **na nēn pūtū je vēla škjadūra** – na onoj cesti je previše kamenja; usp. **ševurnjāk**

škajūn, -ūnā m. – v. **ōbalūt**

škāmli, -īh pl. tant. – zubići na metalnom dijelu maškline koji se nalaze s donje strane *ušjjuh* (v.) kroz koje prolazi drvena drška; služe za pojačanu čvrstoću drvene drške prigodom rada

škarpelīn, -a m. – v. **diladūr**

škīra, -e f. – smjena na *japlēnki* (v.) koju čine obično dvojica dežurnih

škōrac, škōrca m. – tanki sloj kamenja na tlu, tj. pločasti dio iznad tvrde stijene, koji se odstranjuje kad se čisti te-

ren za kopanje temelja ili recimo otvaranja *petrâde* (v.); usp. **pijankâštar**
škorûp, -ûpâ m. – masni kruti sloj koji se pojavi na mlijeku nakon dužeg stajanja, skorup; 2. površina mora; 3. općenito gornji dio nečega, npr. zemlje ili sitnog kamenja u kamenolomu; usp. **škôrac**

škorupân, -a -o adj. – v. **iskavân**

škorupât, -ân impf. – v. **kavât**

škorupâvânje, -a n. – v. **kavânje**

škorupâvât, -âjen impf. – v. **kavât**

škrâpa, -e f. – neravna kamena morska obala, sika, krša, ponikva; isto i **sâdra**; 2. uski prostor među dvjema stijenama u polju. Isto i **škrîp**

škrîp, -a m. – v. **škrâpa** (2)

škurijênca, -e f. – rub na kamenoj *pôklopnici* (v.) koji viri izvan njezina ležišta; postoji i oblik riječi **špurijênca**

špurijênca, -e f. – v. **škurijênca**

škvâdar, -âdra m. – naprava za mjerenje kuta od 90 stupnjeva; usp. **škvâdra**

škvâdra, -e f. – naprava u obliku slova »L«, koja mjeri kut od 90 stupnjeva; najčešće ju koriste kamenari i drvodjelci; **vânka škvâdre** – izvan kuta od 90 stupnjeva; supr. – **u škvâdri je; tî si vânka škvâdre** – ti nisi normalan, lud si; usp. **livêl**; 2. skupina vojnika ili radnika na poslu; 3. veći broj ratnog brodovlja na okupu, flota; 4. društvo, ekipa; **tô je tvojà škvâdra** – to je tvoja vrst, tvoje društvo

škvâdra còta, škvâdre còte f. – vrsta drvene *škvâdre* (v.) koja se može podešavati poput šestara, ovisno o kutu koji je potreban

šôlja, -e f. – *dôjni prâg* (v.) na prozoru koji je od jednog komada kamena i ima, prema unutra ili prema van, kraću nadstrešnicu

šotoskâle, -âl (-îh) pl. tant. – v. **podskâle**
špâg, -a m. – konopac, uže; usp. **arganêl** i **kavadefêro**

špâle, špâl (-îh) pl. tant. – gornji dio leđa, plećka; 2. prednji dio *japlênke* (v.) iznad vrata koji se proteže i 3–4 metra, a prema vrhu se izvija prema naprijed u vidu nadstrešnice; usp. **kjûči**

špaljêr, -êrâ m. – v. **fratûn**

špicadûra, -e f. – rub drva ili kamena obrađen pod kutom od 45 stupnjeva, kako bi se mogao »na L« spojiti s drugim drvom ili kamenom

špicân, -a -o adj. – koji je udaren vrhom cipele, nabijen, npr. lopta; 2. koji je obrađen tako da je zašiljen, npr. drvo ili kamen

špicât, -ân pf. – udariti koga ili što vrhom cipele, nabiti; **špicât balûn** – nabiti loptu; 2. obraditi drvo ili kamen tako da mu se zaoštre rubovi, zaoštriti, zašiljiti

špicâvânje, -a n. – udaranje koga ili čega vrhom cipele, nabijanje; 2. obrađivanje drva ili kamena tako da mu se zaoštre rubovi, zaoštavanje, šiljenje

špicâvât, -âjen impf. – udarati koga ili što vrhom cipele, nabijati; 2. obrađivati drvo ili kamen tako da mu se zaoštre rubovi, oštriti, šiljati

špîgul, -a m. – zaoštreni kraj nekog predmeta; **špîgul ôl zida** – ugao zida

špigulân, -a -o adj. – koji je načinjen tako da ima *špîgul* (v.), zaoštren

špigulät, -ân pf. – načiniti *špîgul* (v.) na čemu, npr. na zidu

špigulävânje, -a n. – pravljenje *špîgula* (v.) na nekom predmetu, zaoštavanje

špigulävät, -âjen impf. – činiti *špîgul* (v.) na nekom predmetu

šprüç, -a m. – vodenasta smjesa *nülerice* (v.) i cementa u omjeru pola-pola, kojom se prskaju tek podignuti grubi zidovi od betona ili cigle; ovaj se sloj nanosi kako bi se lakše primio *inkärat* (v.) ili zalijepile pločice; **bäçit šprüç** – nanijeti sloj špruca na grubi zid; usp. **ligadîna**

špuntalijôra, -e f. – klesarski čekić koji je ploštimitice zaoštren i nazubljen većim zubima, a služi za grubu obradu kamena; zubi su veličine jednog i pol centimetra i jaki, za razliku od *zubätke* (v.), na kojoj su manji; postoji i oblik riječi **špuntaljôra**; usp. **pikët** i **bučârda**

špuntaljân, -a -o adj. – v. **išpuntaljân**

špuntaljät, -ân impf. obrađivati kamenu površinu sa *špuntalijôrôn* (v.). Nakon što se je kamena površina *pikëton* (v.) ugrubo obradila, slijedi rad s

ovim alatom, a finalne poslove obavljaju *zubätka* (v.) ili *bučârda* (v.); usp.

bačät i **picigät**

špuntân, -a -o adj. – koji je ugrubo obrađen i spreman za finije radove (o kamenu)

špuntät, -ân pf. – ugrubo obraditi komad kamena, prije no što će *diladür* (v.) izvršiti fine radove

špuntävânje, -a n. – ugrubo obrađivanje kamena, kako bi finiji majstor mogao učinkovitije sprovesti svoje radove

špuntävät, -âjen impf. – vršiti grubu obradu kamena, prije no što istog dohvati *diladür* (v.)

štökovân, -a -o adj. – v. **izbačân**

štökovânje, -a n. – v. **bačânje**

štökovät, štökujen impf. – v. **bačät**

štrangulîn, -a m. – manja čelična poluga za odvaljivanje kamenja u kame-nolomu; usp. **marijâna**

štröp, štröpä m. – glavna nosiva greda unutar krovne konstrukcije postavljena uzdužno, a od koje se protežu *kaprijünî* (v.) prema vanjskim zidovima, tram. Isto i **tremezâl**; usp. **bankîna**; 2. konopčić kojim je veslo na brodicu pričvršćeno za *škàram* (v.)

– T –

tajênta, -e f. – manji čekić koji se ponajvećma koristi u zidarskim radovima; usp. **mlät**

tamîc, -îcä m. – kamion koji se proizvodi u Mariboru u Sloveniji: TAM (»Tovarna automobila Maribor«). Koristi se za prijevoz razne vrste materijala

taräca, -e f. – veća (nenatkrivena) površina na kući u vidu šireg balkona, terasa

tavëla, -e f. – kamena ili keramička ploča, pločica

tavëlica, -e f. dem. – mala kamena ili keramička pločica

- temperân**, -a -o adj. – koji je osnažen kovačkim postupcima, ojačan; misli se isključivo na metalno oruđe (najčešće kamenarsko), koje se radom oštećuje gubeći svojstva čvrstoće
- temperâno**, adv. – tako da je osnaženo kovačkim postupcima, ojačano (o metalnim alatima)
- temperât**, -ân pf. – zagrijati metal u kovačkoj radionici radi njegove lakše obrade ili jačanja; usp. **temperāvât**
- temperât se**, -ân pf. – ojačati se, osnažiti se, okrijepiti se
- temperāvânje**, -a n. – kovački postupak kojim se, zagrijavanjem na određenoj temperaturi, daje veća čvrstoća metalima, a najčešće se primjenjuje na klesarskim ili kovačkim alatima
- temperāvât**, -âjen impf. – zagrijavati metal u kovačkoj radionici na željenu temperaturu, ne bi li ga se moglo lakše obrađivati ili kako bi se ojačalo njegovo svojstvo tvrdoće
- temperāvât se**, -âjen impf. – ojačavati se, snažiti se, krijepiti se
- tirânt**, -a m. – sajla ili konopac kojim se *grŭva* (v.) učvršćivala u zemlji, te održavala svoju okomicu; ukupno su bila tri, rjeđe četiri, dužine 10-ak metara i razapeti s vrha same dizalice na tri različite strane u zemlji, kako ju gravitacija ili vjetar ne bi oborili
- tòć**, točâ (-a) m. – kamenica u koju je upadala samljevena *pšta* kad su se prerađivale masline; 2. uopće izraz za prostoriju u kojoj se melju masline i pravi ulje, uljara; **pòć na tòć** – otíci prerađivati masline; 3. umak, saft, šug
- tombolôn**, -ônâ m. – oveći i okruglasti komad kamena. Isto i **kumpîr**; usp. **balsamäk**
- tônd**, -a (tôndä) tôndo adj. – koji je oblog oblika, obao, okrugao, kuglast; **tônde glävê** – početni *skalîn* (v.) u obliku polumjeseca; usp. **pijanaròtul**
- tôndi**, -a (tôndä) tôndo adj. – v. **tônd**
- tôndo**, adv. – tako da je oblog oblika, okruglo, kuglasto; usp. **pijanaròtul**
- toporišće**, -a n. – v. **držalo**
- trâje**, trāj (-ih) pl. tant. – drvena kutija koja ima dvije ručke sprijeda i dvije iza, a koristila se za prenošenje vapna u brod; usp. **čivîri** i **smûg**
- trajîna**, -e f. – tanki a čvrsti konopac, uže; 2. konopac koji se rastegne s jednog kraja zida do drugog, koji služi kao mjera do koje se slažu *facâde* (v.) u svrhu podizanja zida. Koristi se i pri gradnji suhozida
- trâpanj**, trâpnja m. – veliko čelično svrdlo po kojem se udara ovećim čekićem i na taj način buše rupe u kamenu za eksploziv. Primjenjivao se najčešće u kamenolomu ili u domaćinstvu prigodom kopanja septičke jame. Dok jedan radnik udara macom po njemu, drugi ga drži čvrsto rukama okrećući ga za oko 45 stupnjeva nakon svakog udarca; **trâpanj nâ tri čošê** – trapanj s tri oštrice; usp. **čošâ**, **svrdâr**, **bumbardîna** i **žigavac**
- travèraš**, -êrša m. – gredica koja se okomito postavlja kao podupirač vodoravnim gredama u nepravilno izgrađenim krovovima; usp. **ščânga**, **podapirâč** i **pûnta**; 2. u kartaškoj igri

briškuli, karta tj. *kàrag* koji nije one boje u koju se trenutno igra

trēger, -a m. – betonski podupirač stropa što se proteže s jednog kraja do drugog, nosač. Radi sigurnosti, obično je pojačan čeličnom žicom ili mrežom; usp. **modijūn** i **podapirāč**

tremezāl, -ālā m. – glavna greda u krovnoj konstrukciji usp. **štròp** i **bankīna**

trliš, -išā m. – tkanina od koje se šije radna odjeća za radnike u kamenolomu, jednostavno platno; **gāće ol trlišā** – jednostavne platnene hlače

trūmba, -e f. – šira metalna cijev u kući koja odvodi dim iz šporeta kroz zid do dimnjaka; akoliko rupa u zidu koja

vodi prema dimnjaku nije nisko – tj. neposredno iza njega, već recimo malo naviše – tada se koristi *trumba* kako bi se premostila udaljenost; 2. stube svinute u obliku puža, spiralno stubište

tūjāvac, -āvca m. – veći okrugli kamen valjkastog oblika kojim su se tiještile masline; imao je ležište unutar kojega se ručno guralo pravocrtno tamoamo, a mogao je odjednom drobiti i do 20-ak kg maslina; usp. **žrno** i **žrvanj**

tupīna, -e f. – vrsta kamena koji je vrlo krhak i nekvalitetan za gradnju, ali je veoma pogodan za proizvodnju vapna. Isto i **kremenjāčina**

– U –

ucīpān, -a -o adj. – koji je urezan, usječen; 2. koji je odlomljen (o kamenu), odvojen

ucīpāt, -īpān pf. – ostrim predmetom urezati trag u kakvu površinu, npr. drvo; 2. odlomiti kamen u *petrādi* (v.), odcijepiti stijenu ili komad nje; **ucīpāt stīnju u petrādi** – odlomiti stijenu u kamenolomu

učelāk, -ēlka m. – trokutasti profil kuće u krovnom dijelu; riječ ima i naglasak **učēlak**

ūho, -a n. – vanjski dio slušnog organa, uška; 2. hvatište na raznim posudama, bilo staklenim, metalnim ili klesanim u kamenu; 3. neuredno svinuti dio na listu knjige ili bilježnice prema unutra; **učīnīt ćeš ūho na bilježnici** – zgužvat ćeš list na bilježnici

ukavāt, -ān pf. – umetnuti, ugraditi; **ukavāt plōču ū zīd** – umetnuti krajeve betonske ploče u ukopani prsten uokolo u zidovima; 2. ubrati kamen u kamenolomu; usp. **kavāt**

upasān, -a (-ānā) -o (-ānō) adj. – koji je ugrađen u zid ili na zgradu; usp. **upasāt**

upasāt, -ān pf. – ugraditi kameni pās u zidu ili na zgradi; **vālo bi upasāt nōnde jednū fāšu** – trebalo bi na ondje ugraditi jedan kameni pās; usp. **markapjān**

upasāvānje, -a n. – ugrađivanje kamenog pāsa u zid ili zgradu; usp. **upasāt**

upasāvāt, -ājen impf. – ugrađivati kameni pās u zidu ili na zgradi; usp. **upasāt**

upasīvānje, -a n. – v. **upasāvānje**

upasīvāt, -en (-tjēn) impf. – v. **upasāvāt**

uši, ušijūh pl. tant. – elipsasti otvor na pojednim alatima, npr. motici, mašklinu, čekiću i dr., kroz koji prolazi drvena drška; iznimka je jedino *bućârda* (v.) kod koje su uši u obliku pravokutnika; usp. **držalo**; 2. rupica na igli kroz koju se udijeva konac, 3. zgužvanost koja

se pojavi na rubovima stranica knjiga ili školskih bilježnica

utovariváč, -áčà m. – stroj kojim se u građevinarstvu ili kamenolomu gura i podiže veći teret. Koristi se posebice za natovarivanje *dãmpera* (v.) otpadnim materijalom, ali i za krčenje putova; usp. **bãger** i **bũldožer**

– V –

vagunãš, -ãšà m. – veliki kamion koji može ponijeti mnogo tereta odjednom, teretnjak

vaguncîn, -a m. – čelični vagon na tračnicama koji je u kamenolomu služio za izbacivanje i udaljavanje otpadnog materijala; usp. **kâr**

vãjãk, vãjka m. – geometrijski lik bačvastog oblika, valjak; 2. predmet koji se koristi za valjanje, npr. zemlje ili tijesta; 3. stroj za valjanje asfalta prigodom radova na cesti

vãlobrãn, -a m. – kameni ili betonski branik podignut u uvali u svrhu zaštite luke od valova, lukobran

vãna, -e f. – krvna žila koja vraća krv iz tijela u srce; 2. tamna crta u kamenu, žila

vãnac, vãnà m. – kameni vijenac na zgradi, kruna, krunište

venôžãst, -a -o adj. – koji ima istaknute žile na koži, žilast; 2. koji je prožet žilama (o kamenu); **venôžãsta stînjã** – kamen sa žilom u sebi; usp. **gnjilãd**

vãntul, -a m. – lepeza za rashlađivanje; **skalîn vãntula** – najveći kamen trokutastog oblika u pužnici kamenoga kružnog stepeništa

vãra, -e f. – vjenčani prsten; 2. kameni prsten koji se ugrađivao u suhozidu (u polju) na mjestu namijenjenom za vrata; kroza nj bi prolazio glavni kolac koji je bio glavna osovina primitivnih vrata u polju

vãraš, vãršà m. – redak pjesme, stih; 2. pravac pružanja stijene, kosina koja se uoči nakon rezanja *fête* (v.) u kamenolomu; **pilãt niz vãraš** – piliti kamen u pravcu pružanja verša; **pilãt kôntra vãršũ** – piliti kamen u suprotnom pravcu od pružanja verša; **pilãt priko vãršũ** – piliti kamen poprečno u odnosu na pružanje verša; **prãvi vãraš** – veraš koji se pruža u smjeru istok-zapad; usp. **pijankãštar**

vertikãla, -e f. – okomiti pravac u odnosu na ravnu površinu, okomica; 2. okomiti armiranobetonski umetak koji se ugrađuje u zidnu konstrukciju kuće zbog bolje nosivosti zida

vijõla, -e f. – ručna bušilica

viljuškãr, -a m. – vozilo kojim se premeštaju razni tereti u skladištima ili krcaju u kamione ili šlepere, viličar; s prednje strane ima dva izdužena zuba,

- viljuške, kojima na principu hidrauličke podiže ili spušta teret
- vīnc**, -a m. – veliki kotač koji se okreće prigodom dizanja nekog tereta, a sastavni je dio pojedinih vrsta dizalica
- virāda**, -e f. – dizanje tereta pomoću dizalice, podizanje; obično se predmnijeva na ručnu dizalicu *grīvu* (v.), pomoću koje su se dizali kameni blokovi u kamenolomu; 2. zaokret broda u jedrenju, okretaj
- virān**, -a -o adj. – koji je podignut, uzdignut, npr. kakav teret; 2. koji je učinio zaokret u jedrenju, zaokrenut, npr. brod
- virāt**, -ān pf. – podignuti što dizalicom, uzdignuti na višu razinu, podići, npr. kakav teret; 2. okrenuti brod tijekom jedrenja, napraviti zaokret, zaokrenuti
- virāvānje**, -a n. – podizanje koga ili čega pomoću dizalice, dizanje; 2. pravljenje zaokreta brodom tijekom jedrenja, zaokretanje
- virāvāt**, -ājen impf. – podizati što dizalicom, dizati; 2. okretati brod tijekom jedrenja, zaokretati
- vòlat**, vòlta m. – polukružni vrh većeg ulaza ili izlaza, npr. na balkon ili vežu. Isto i **ār̥k**; usp. **voltižīna**; 2. okret, obrtaj
- vòlta tēšta**, vòlte tēšte f. – spoj *jērte* (v.) s gornjim *prāgon* (v.), profiliran i obao
- voltān**, -a -o adj. – v. **svoltān**
- voltāt**, -ān impf. – graditi što polukružnog oblika; usp. **vòlat**; 2. okretati se, obrtati, npr. vozilom
- voltižīna**, -e f. – polukružni *prāg* (v.) na prozoru ili vratima. Isto i **lunēta** i **mezalūna**; usp. **vòlat**
- vrāta**, vrāt (-īh) pl. tant. – otvor u zidu ili na ogradi kroz koji se ulazi ili izlazi, i najčešće je natkriven; 2. pomično krilo kojim se otvara ili zatvara otvor u zidu ili na ogradi; 3. manji otvor na (krušnoj) peći, šporetu ili sl. kroz koji se ubacuje ili vadi kakav sadržaj; 4. pomično krilo kojim se zatvara ili otvara otvor na (krušnoj) peći ili šporetu

– Z –

- zagāšen**, -ena -eno adj. – koji je stavljen pod vodu, potopljen (o vapnu)
- zagašivānje**, -a n. – polaganje sagorjelog kamenja u *burlānu* (v.) radi dobivanja vapna, gasiti vapno; usp. **zagašivāt**
- zagašivāt**, -ījen impf. – polagati na *japlēnki* (v.) sagorjelo kamenje u *burlānu* (v.), a koje se u dodiru s vodom (reakcijom nalik vitaminskoj tableti) pretvara u vapno
- zagulōtina**, -e f. – duboki rez u kamenu koji je nastao jačim udarcem *pikēta* (v.) tijekom obrade; pri takvoj pogrešci bi se morala iznova pripravljati razina kamene površine, a koja bi time izgubila na debljini ili visini; 2. općenito oštećenje na kamenu koje nastaje struganjem čega, rez, npr. ako na ka-

- menu stepenicu padne kakav metalni predmet ili drugi kamen
- Zalandrije petrâda**, Zalandrijske petrâde f. – kamenolom koji se nalazi na toponimu *Třtor*, a pripadao je Andriji Štambuku
- zamăzât**, -ăžen pf. – nanijeti zadnji sloj maltera zidarskom lopaticom; usp. **zamaživât**
- zamăžën**, -a -o adj. – koji je učvršćen malterom, nanesen
- zamăžëno**, adv. – tako da učvršćeno malterom, nanesen
- zamaživânje**, -a n. – nanošenje zadnjeg sloja maltera zidarskom lopaticom
- zamaživât**, -îjen (-îjen) impf. – nanositi zadnji sloj maltera zidarskom lopaticom učvršćujući neko specifično mjesto; **zamaživjen kûpe na krovû** – učvršćujem malterom crijepove na krovu
- zămëtica**, -e f. – grubi komad gvozda od kojega će se kovačkim postupcima izraditi neko oruđe, najčešće kakvo kamenarsko za udaranje, npr. *mlât* (v.), *macôla* (v.), *măca* (v.) ili *pikët* (v.)
- zapicigât**, -ân pf. – udariti *pikëton* (v.) o kamenu površinu u svrhu njezine obrade; usp. **picigât**; 2. osjetiti blago peckanje u grlu, pecnuti; **zapicigâla me je rakîja** – pecnula me rakija u grlu
- zasinjât**, -ân pf. – v. **sinjât**
- zašpuntân**, -a -o adj. – v. **ispicigân**
- zašpuntât**, -ân pf. – v. **ispicigât**
- zašpuntăvânje**, -a n. – v. **picigăvânje**
- zašpuntăvât**, -ăjen impf. – v. **picigât**
- zašvövjavît**, -în pf. – napuknuti što, ciknuti; isključivo se misli na metalne površine materijala, npr. klesarskog ili stolarskog oruđa; **zašvövjavila mi je sikîra** – napukla mi je sjekira; usp. **çiknüt**
- zašvövjavjën**, -a -o adj. – koji je napuknuo (o metalu)
- zatopît**, -öpîn pf. – obaviti drvenu bačvu za vino mokrom krpom, kako bi se navlažila i drvo raširilo te omogućilo bolje sljublivanje među uzdužnim daskama; 2. uroniti alat s drvenom drškom u vodu, kako bi se drvo raširilo u *ušîman* (v.) alata i učvrstio se metalni dio s drvenim; usp. **hlăbjăt**
- zavijăč**, -ăčă m. – pojas od tkanine kojim su se omotavali gležnjevi preko hlača; usp. **glëžnjăk**
- zbocadûr**, -ûră m. – v. **promlăcidûr**
- zbocadûra**, -e f. – v. **promlăcidûra**
- zbocân**, -a -o adj. – v. **promlăcën**
- zbocăt**, -ân pf. – v. **promlătît**
- Zëčëvo**, -a n. – toponim oko 3 km sjeverno od Selaca; 2. kamenolom na istoimenom lokalitetu
- zëčëvo**, -a n. – ime kamena koji se vadi u istoimenom kamenolomu sjeverno od Selaca
- Zekăje petrâda**, Zekăjske petrâde f. – kamenolom na toponimu *Svëti Mikûla* (v.)
- zlică**, -e f. – dio pribora za jelo, žlica; 2. zidarska alatka kojom se malter ili žbuka nabacuje na zid, zidarska lopatica
- zmûš**, -a m. – okomiti ukras na *jërti* (v.) koji se sastoji od porezotine ruba duž cijele površine kamena s unutrašnje

strane; **jërta sa zmùšon** – jerta s ovim ukrasom na sebi: usp. **baštùn**
zmušân, -a -o adj. – koji je ukrašen sa *zmùšon* (v.)
zmušâno, adv. – tako da je ukrašeno sa *zmùšon* (v.)
zmušât, -ân pf. – napraviti ukras na kamenoj *jërta* (v.); usp. **zmùš**
zmušâvât, -âjen impf. – činiti ukras na kamenoj *jërta* (v.); usp. **zmùš zubâlka**, -e f. – v. **zubâtka**
zubâtka, -e f. – klesarski čekić koji je ploštimize zaoštren i nazubljen ma-

njim zubima, a služi za finiju obradu kamena; nakon što se kamena površina ugrubo poravnala s *pikèton* (v.) i malo dotjera sa *špuntalijôrôn* (v.), slijedi finalizacija obrade koja se vrši mahom zubatkom ili *bučârdôn* (v.). Postoji i oblik riječi **zubâlka**. Isto i **martelîna**
zubič, -a m. dem. – jedan od kamenih ukrasa podno krovne strehe što su poravnani svud unaokolo kuće; 2. mali zub koji je tek provirio u desni

– Ž –

Žaganj dolâc, Žagnjêga dôca m. – toponim oko 3 km južno od Selaca; 2. ime kamenoloma koji se nalazi na istoimenom toponimu
žbacadûr, -ûrà m. – v. **promlaçidûr**
žična pilâ, žične pilê f. – mehanizam koji na principu kružne žice sa zubima pokretane kotačem vrši rezanje *fête* (v.) kamena u kamenolomu; usp. **dijamântna pilâ**
žigavac, žigāvca m. – manji *trâpanj* (v.) koji je služio za ručno bušenje minskih rupa u kamenu; usp. **bumbardîna** i **srdâr**
živâc, živca m. – vlaknast organ u tijelu koji prenosi voljne i nevoljne osjete, živac; 2. strpljenje; **nîmân živâc** – nemam strpljenja; fig. – tlak u organizmu, nervoza; **ne diž mi živce!** – ne diži mi tlak!; 3. kamen što je dobro

učvršćen u tlo, živi kamen, kamen živac
žmarân, -a -o adj. – v. **ožmarân**
žmarât, -ân impf. – v. **ožmarâvât**
žmarâvânje, -a n. – v. **ožmarâvânje**
žmarâvât, -âjen impf. – v. **ožmarâvât**
žrno, -a n. – jedan od dva velika okrugla kamena kojima su se valjanjem tještale masline u starim uljarama; usp. **tūjâvac** i **žrvanj**
žrvanj, žrvnja m. – okrugli kamen kojim se u mlinu melju žitarice, a postavljen je u ležećem položaju; usp. **žrno** i **tūjâvac**
žvâla, žvâl (-ih) f. – usna školjka, usta. Obično se misli na usta životinja, dok se na čovjeka primjenjuje jedino u posprdnom kontekstu; fig. – prednji dio bagera ili utovarivača, kašika.